

Univerzita Pardubice

Filosofická fakulta

Vývoj okresní úřadu Vrchlabí

od roku 1868 – 1960

Vendula Machková

Bakalářská práce

2011

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Vendula MACHKOVÁ
Osobní číslo: H08112
Studijní program: B7105 Historické vědy
Studijní obor: Spisová a archivní služba
Název tématu: Vývoj okresního úřadu Vrchlabí od roku 1868 - 1960
Zadávající katedra: Ústav historických věd

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je stručná charakteristika správního vývoje okresního úřadu Vrchlabí v letech 1868 - 1960. Rozbor úrovně péče o dokumenty v jednotlivých vývojových etapách. Zachycení a zhodnocení vývoje kancelářských činností úřadu ve sledovaném období.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Archivní fondy uložené a zpracované v SOkA Trutnov: 1) Okresní úřad Vrchlabí 1868 - 1938 2) Landrát Vrchlabí 1938 - 1945 3) Okresní národní výbor Vrchlabí 1945 - 1960 Legislativa související se správním vývojem a problematikou archivní a spisové služby: vládní nařízení č. 29/1954 zákon č. 97/1974 Sb. vyhláška č. 225/1988 Sb. o státních archivech a archivech národních výborů

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Helena Pochobradská

Ústav historických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

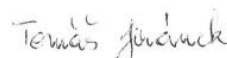
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2011**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2010

Poděkování

Mé poděkování patří všem, kteří mi k vypracování této práce přispěli svými připomínkami, novými podněty nebo radou. Zejména bych ráda poděkovala vedoucí mé práce Mgr. Heleně Pochobradské za její ochotu, četné rady a čas po celou dobu vypracovávání mé práce.

Prohlášení autora

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 21. března 2011

Vendula Machková

Souhrn

Má práce se zabývá správním vývojem okresního úřadu Vrchlabí v letech 1868 až 1960 a to v souvislosti s historií města Vrchlabí v předchozím i daném období. V práci jsem se zaměřila především na zásadní změny v organizaci a fungování úřadu.

Klíčová slova

Okresní hejtmanství, Landrát, Okresní národní výbor, spisová služba

Summary

My work deals with the development of the district office Vrchlabi in 1868 to 1960 and in connection with the history of Vrchlabi in the previous period. In my work I have focused mainly o fundamental changes in the organization and functioning of the office.

Key's words

District office, Landrat, District National Committee

Obsah

<u>1. Úvod</u>	1
<u>2. Historie města</u>	2
2.1 Nejstarší historie Vrchlabí	2
2.2 Založení města	3
2.3 Období Třicetileté války	4
2.4 17. století – rekatolizace	5
2.5 17. století - úpadek hornictví a hutnictví	6
2.6 18. století – období krizí a válek	7
2.7 19. století – průmyslový vzestup Vrchlabí	8
2.8 První polovina 20. století – etnické problémy města	8
2.9 Druhá polovina 20. století – kulturní a průmyslový rozvoj po 2. sv. válce	9
<u>3. Okresní úřad Vrchlabí 1868 – 1938</u>	11
3.1 Okresní úřad	11
3.2 Úřednictvo	12
3.2.1 Rozdělení státních úředníků	13
3.2.2 Plat	15
3.2.3 Přijetí do služby a kariérní postup	16
3.2.4 Okresní hejtmanství	18
3.2.4.1 Kompetence okresních hejtmanství	18
3.2.4.2 Okresní hejtman	21
3.3 Okresní úřad Vrchlabí	21
3.3.1 Politický okres Vrchlabí	22
3.3.2 Hejtmani okresního úřadu Vrchlabí od roku 1918	23
3.4 Spisová služba	23
3.4.1 Spisová manipulace z let 1855 – 1909	23
3.4.2. Manipulační období 1910 – 1938	24
3.5 Písemnosti okresního hejtmanství	24
3.5.1 Zprávy okresních hejtmanů	25
3.5.2 Nařízení	25

<u>4. Úřad zemské rady (Landrát) Vrchlabí 1938 – 1945</u>	26
4.1 Vládní obvod Ústí nad Labem 1938 – 1945	26
4.2 Landrát Vrchlabí	28
4.2.1 Správní obvod Vrchlabí	28
4.2.2 Landráti Vrchlabí v letech 1938 – 1945	29
4.3 Spisová služba	29
4.3.1 Kancelářská nařízení a denní hlášení vyřizované ve Vrchlabí	31
<u>5. Okresní národní výbor Vrchlabí 1945 – 1960</u>	38
5.1 Okresní národní výbor	38
5.2 Okresní národní výbor Vrchlabí	39
5.2.1 Politický okres Vrchlabí	43
5.2.2 Předsedové ONV	44
5.3 Spisová služba	44
5.3.1 Podací protokoly	48
<u>6. Porovnání vývoje kancelářských činností úřadu ve sledovaném období</u>	50
<u>7. Závěr</u>	51
<u>8. Resumé</u>	53
<u>9. Použité prameny a literatura</u>	55
<u>Přílohy</u>	56

1. Úvod

Ve své bakalářské práci se zabývám vývojem a činností okresního úřadu ve Vrchlabí mezi léty 1868 až 1960, především jeho pojetí spisové služby.

Zaměřuji se na vývoj státní správy v daném období a její promítnutí na konkrétní úřad. Práci jsem si rozdělila na tři období, kterými okresní úřad během let 1868 až 1960 prošel, na období mezi léty 1868 – 1938, 1938 – 1945 a 1945 – 1960.

Druhou kapitolu jsem pojala jako úvod do historie města Vrchlabí.

Ve třetí kapitole se věnuji okresnímu úřadu, od jeho vzniku v roce 1868 až po přechod v landrát 1938. Zabývám se zde vývojem státní správy od reformy v roce 1848, kdy byla zrušena panství, a díky reformě státní správy vznikly okresní úřady. Během popisovaných let prošly úřady několika reformami státní správy, docházelo k jejich slučování, opětovném rozdělování i významnými jazykovými změnami. Dále se zde zaměřuji na úřednictvo úřadu, jejich rozdělení a postavení ve společnosti, především na přestaveného úřadu: okresního hejtmana. Poté se již věnuji vzniku Okresního úřadu ve Vrchlabí, velikosti politického okresu, agendě okresního úřadu, jejího zpracování a uložení dokumentů.

Čtvrtá (Landrát) a pátá kapitola (Okresní národní výbor) mají podobnou strukturu, jako kapitola třetí.

Při vypracování bakalářské práce jsem vycházela především z archivních fondů a pomůcek uložených ve státním okresním archivu v Trutnově a z literatury mapující toto období. České verze německých originálů uvedených v práci jsou mým překladem.

2. Historie města

2.1 Nejstarší historie Vrchlabí

První nepodložené zmínky o osídlení v místě dnešního města Vrchlabí můžeme nalézt už v polovině 13. století v souvislosti s benediktýnským vrchlabským proboštvím. První písemně doložený důkaz o vsi jménem Vrchlab je z roku 1359, kdy byl do zdejšího kostela jmenován farář Heřman z Děčína a majitelem panství byl vladyka Hašek. Lze tedy předpokládat, že vesnice Vrchlab byla založena o něco dříve, nejspíše na přelomu 13. a 14. století. Poloha vsi Vrchlab byla zvolena velmi výhodně, osada vznikla v místě, kde se sevřené údolí řeky Labe začíná rozšiřovat do roviny, která je typická pro krkonošské podhůří a zároveň toto místo tvoří přirozený vstup do středních Krkonoš¹. Obyvatelé vsi se v té době živili především zemědělstvím a s největší pravděpodobností i těžbou dřeva a pálením dřevěného uhlí.

O středověké podobě vsi se příliš záznamů nedochovalo. Většinou jsou spojeny s rodem vladyků z Vrchlabí a týkají se víceméně církevních záležitostí, tedy dosazování farářů, zřizování nadací, oltářů a kaplanství. Na počátku 15. století ještě přibývají záznamy o majetkových převodech. Nástupcům Haška z Vrchlabí se podařilo udržet si svá panství i v době husitských válek. Traduje se, že roku 1424 nebo o tři roky dříve byla ves vypálena Žižkovým vojskem. Jisté je, že Žižka obléhal 15 km vzdálené městečko Hostinné, které se ale dokázalo ubránit a Žižka jej nikdy nedobyl. Vedle zpráv o církevním pořádku na vrchlabském panství se začínají objevovat záznamy o sporu mezi Petrem z Vrchlabí a Alešem ze Šonova, zástavním pánem na Hostinném, o práva nad některými poddanými v Lánově a o právu lovu v přilehlých lesích. Petr z Vrchlabí nakonec tento spor v roce 1486 vyhrál. Vladykové opouští Vrchlabí na přelomu 15. a 16. století. Město se rozděluje na několik dílů mezi Jana Krupého z Probluze a bratry Jana a Hynka Korduly ze Sloupna².

V roce 1506 opět sjednotil vrchlabské manství Jan Kordule ze Sloupna získáním bratrova dílu i dílu Jana Krupého z Probluze. Roku 1518 připadá vrchlabské manství Janu Tetaurovi z Tetova, zeti Jana Kordule ze Sloupna. Vzhledem k tomu, že Jan Kordule ze Sloupna neplnil řádně své manské povinnosti, považoval král Ludvík Jagellonský vrchlabské manství po jeho smrti za uvolněné. Janu Tetaurovi s jeho chotí, dcerou Jana Kordule

¹ LOUDA, Jiří; ZÁZVORKOVÁ, Blanka. *Zmizelé Čechy: Vrchlabí*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-757-2, s.5

² LOUDA, Jiří; ZÁZVORKOVÁ, Blanka. *Zmizelé Čechy: Vrchlabí*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-757-2, s. 6

Kordulou stálo mnoho úsilí a peněz, získat panství zpět. Jejich snaha však nebyla marná, roku 1525 král Ludvík Jagellonský Vrchlabí propustil z manství a tím se stává panstvím dědičným³.

2.2 Založení města

Oblast Krkonoš byla bohatá na naleziště nerostných surovin, především železné rudy a drahých kovů. Významnou osobností v dějinách Vrchlabí se proto stal Kryštof Gendorf, který díky svým hornickým znalostem získal od krále Ludvíka Jagellonského v letech 1520 – 1523 kutací práva pro Vrchlabsko.

Kryštof Gendorf odkupuje celé vrchlabské panství od Jana Tetaura v roce 1533. Ještě téhož roku, přesně 6. října byla Vrchlabí udělena městská práva a znak. Od té doby se zde mohou usazovat řemeslníci, jmenovitě sladovníci, řezníci, pekaři, soukeníci, kráječi sukna, kováři, zámečníci, ševci a jiní. Dále byly povoleny dva výroční osmidenní trhy a každotýdenní sobotní trhy. V městečku Vrchlabí také vznikly nové samosprávné struktury, Vrchlabí tak mělo svého purkmistra, rychtáře, městské radní a obecní starší⁴.

Na Vrchlabsku se díky novému majiteli rozvinulo hornictví a zpracování železa – železárny, doly a hamry. Díky dobrým vztahům s králem získal Kryštof Gendorf pro Vrchlabí horní privilegium vztahující se na oblast Krkonoš a přilehlé podhůří. Vybudoval zde největší železárny své doby v Čechách, pro které se těžila železná ruda v blízkých Herlikovicích. Surové železo se pak dále zbavovalo strusky a opracovávalo ve vyhřívače a moderních vlašských hamrech, aby mohlo podstoupit finální zpracování v kovárnách. Vrchlabské železárny vyráběly především kosa, které se neprodávaly jen v Čechách, ale i v zahraničí (např. ve Vratislavi nebo ve Frankfurtu nad Mohanem). Výnos ze železáren byl pro Gendorfovo hospodářství rozhodující. Příliv specialistů pro vrchlabské železárny především z alpských zemí dal Vrchlabí a jeho okolí německý ráz. Gendorf dal také městu nové německé jméno, které vytvořil překladem českého názvu Vrchlabí na Hohenelb(e).

Gendorfův zájem však nezůstal jen u Vrchlabí, ke svému panství přikupoval další vsi, roku 1534 Kunčice a trutnovské panství a roku 1541 Žacléřsko se zlatými doly. Své úsilí o rozšíření panství završil roku 1547, kdy převzal samotné město Trutnov⁵.

³ LOUDA, Jiří; ZÁZVORKOVÁ, Blanka. *Zmizelé Čechy: Vrchlabí*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-757-2, s. 8

⁴ tamtéž s. 8

⁵ tamtéž s. 9

Vrchlabí se v 16. století postupně rozrůstalo, přibývalo řemeslníků. Roku 1546 bylo ve městě 40 domů, vedle toho kostel, škola, pivovar, chorobinec a lázeň. Také byla dokončena první fáze výstavby renesančního zámku, který nechal Kryštof z Gendorfu postavit pro sebe a pro své dědice. Jako každý majitel panství měl i Kryštof z Gendorfu spory o hranice panství se svými sousedy, především s Valdštejnými, kteří vlastnili Hostinné. V rámci těchto sporů docházelo k obsazování šachet a k ničení vybavení dolů a železáren a tím docházelo i k ekonomickým ztrátám Gendorfova panství. Spory o hranice byly nakonec řešeny soudní cestou, Gendorf u soudu uspěl a vyhrál, škody na majetku, ke kterým v uplynulých letech došlo mu, ale nahrazeny nebyly⁶.

Kryštof Gendorf, šlechtic a na svou dobu dobrý podnikatel se významnou měrou zasloužil o hospodářský rozkvět města Vrchlabí. Zemřel roku 1563 a byl pochován ve Vrchlabí⁷.

2.3 Období Třicetileté války

Dědičkou vrchlabského panství se stala jedna z Gendorfových dcer Eustachie, ta však měla také pouze dcery, a proto se roku 1568 vrchlabské panství rozdělilo na tři díly. Noví páni Mičanové z Klinštejna, Markvartové z Hrádku a Jirkovští ze Stropnic nebyli nijak zběhlí v hornictví a hutnictví, přesto se tato odvětví i bez jejich vlivu nadále rozvíjela. Stále významnější vliv na rozvoj města postupně získávalo nové průmyslové odvětví - zpracovávání lnu a tkalcovství, které se po uzavření dolů a ukončení výroby železářských výrobků stalo v budoucnosti nejdůležitějším způsobem obživy zdejších obyvatel. Tkalcovský cech byl ve Vrchlabí založen v roce 1590 v době nejrychlejšího růstu města⁸.

Na přelomu 16. a 17. století spojuje rozdělené vrchlabské panství v jedno Vilém Miřkovský ze Stropnic. Hlavním zdrojem příjmů pro město bylo i v této době zpracovávání železné rudy, vrchlabské hutě stále patřili k největším a nejmodernějším v Čechách. Jako jedny z nejstarších vysokých pecí na našem území jsou doloženy pece z Dolního Dvora. Postupně se v této době také rozšiřuje sortiment vrchlabských hutí, vedle kos, srpů, zařízení pro mlýny a pily se zde ještě před začátkem třicetileté války začaly vyrábět zámky pušek. Vedle železných hutí zde byly hutě stříbrné a měděné. Na těžbě stříbra a mědi se podíleli také podnikatelé ze stran pražské či vratislavské šlechty⁹.

⁶ LOUDA, Jiří; ZÁZVORKOVÁ, Blanka. *Zmizelé Čechy: Vrchlabí*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-757-2, s. 11

⁷ tamtéž s. 12

⁸ tamtéž s. 12

⁹ tamtéž s. 13

I když byl Vilém Miřkovský evangelík, protihabsburského povstání se neúčastnil. Naslouchal sice direktoriu vzbouřených stavů, ale žádnou osobní aktivitu příliš neprojevil. Po porážce povstání se mu díky tomu podařilo získat od císaře generální pardon. Klid na vrchlabské panství ale netrval dlouho. O výnosné vrchlabské pozemky měl zájem Albrecht z Valdštejna, který byl vnukem největšího nepřítele Kryštofa z Gendorfu Jiřího, někdejšího pána na Hostinném. Vilém tlaku Albrechta z Valdštejna podlehl a roku 1624 mu panství prodal. Valdštejn však nespíchal s placením a tak Vilém Miřkovský na vrchlabském panství dožil. Hospodářství měl, ale ve svých rukách válečný podnikatel Albrecht z Valdštejna, který ho velice rychle přeorientoval na výrobu zbraní. K výrobě zámků do pušek záhy přibyly muškety, dělové koule, řetězy, ale také síra na střelný prach a sirné (zápalné) věnce. I další výrobky z dílen vrchlabských cechů především soukeníků a pláteníků proudily do Valdštejnových válečných skladů¹⁰.

Valdštejnovo frýdlantské panství, kam patřilo i panství vrchlabské se nazývalo „*TERRA FELIX (Šťastná země) – ostrov klidu a míru v rozbouřeném moři třicetileté války*“¹¹. Porážka českých stavů sebou přinesla jednu zásadní změnu v životě obyvatel Vrchlabska, tou změnou byl nástup rekatolizace. Protože se Albrecht z Valdštejna obával odchodu odborníků z řad hutnictví a hornictví, z nichž mnozí byli svobodní a nebyli k místu vázání pozemkovým vlastnictvím, nebyla rekatolizace ve Vrchlabí zatím tak důsledná. Valdštejn pro svou politiku, moc a bohatství nikdy netrpěl nedostatkem nepřátel a žárlivých protivníků, až se k nim nakonec přidal i sám císař. Neshody s císařem i jeho obava z příliš velké Valdštejnovy moci nakonec vyústily v zásadní rozhodnutí a Albrecht z Valdštejna byl na pokyn císaře roku 1634 v Chebu zavražděn.

2.4 17. století - rekatolizace

Novým majitelem vrchlabského panství se stává v roce 1635 Rudolf z Morzina. Válka zuřila v plné síle a přes Čechy pochodovala jak vojska vlastní tak i nepřátelská a obě si bez servítků brala to, co potřebovala. Některá města (Trutnov a Jilemnice) sousedící s Vrchlabím díky švédským vojskům shořela. Vrchlabí se však naštěstí tyto vojenské pohromy vyhnuly, snad protože nemělo ani vlastní hradby a každý tak mohl do města bez boje v klidu přijít. Vlastní vojska města nepálila a vojska švédská bývala tvořena především německými protestanty, se kterými se místní německé obyvatelstvo zpravidla nějak domluvilo. Vrchlabí

¹⁰ LOUDA, Jiří; ZÁZVORKOVÁ, Blanka. *Zmizelé Čechy: Vrchlabí*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-757-2, s. 14

¹¹ tamtéž s. 14

přečkalo třicetiletou válku bez větších ztrát, spíše by se dalo říci, že na rozdíl od jiných měst v Čechách se štěstím, protože dokonce vzrostl počet obyvatel a přibýlo několik domů. V jiných částech země byla situace spíše opačná. Horší to bylo s finanční situací ve městě, to se dokonce roku 1664 ocitlo na pokraji krachu a muselo prodat většinu svého majetku¹².

Rekatolizace na Vrchlabsku je spojena především se jménem hraběte Pavla Morzina, který převzal vrchlabské panství po svém bratrovi v roce 1646. Tentokrát nebyly brány ohledy na to, jaké bude mít rekatolizace důsledky na ekonomiku města, jako za Valdštejna. I proto se horní privilegia obnovená roku 1648 Ferdinandem III. vztahovala pouze na katolické obyvatelstvo. Sám hrabě Morzin pak povolil vykonávat všechny církevní obřady jen v katolickém duchu, což se ve městě plném evangelíků rovnalo prakticky jejich zákazu. Od městských radních si hrabě vynutil slib přestupu na katolictví. Ten však radní nedodrželi a ve Vrchlabí došlo na jaře roku 1651 k povstání evangelíků. Toto povstání vypuklo spontánně a postrádalo jakoukoliv organizaci. Nakonec se městská rada i většina obyvatel Pavlu Morzinovi poddala. Současně se ale zvedla vlna emigrace evangelického obyvatelstva. Vítězství rekatolizace bylo zřejmé, i když stále nemělo své pevné kořeny¹³.

2.5 17. století - úpadek hornictví a hutnictví

Od roku 1629 se začal projevovat nedostatek doposud dobře přístupné železné rudy na Staré hoře, nejdůležitějším ložisku pro vrchlabské železářny. Morzinové se snažili navázat na dřívější tradici těžby a zpracování železa, ale přes prvotní zisky se toto podnikání postupně měnilo ve ztrátové. Jedním z mála odvětví, které v té době vzkvétalo, byla puškařská výroba. Pavel Morzin stál osobně za rozšířením plátenické výroby, které se již nevěnovaly pouze cechy, ale i poddaní v rámci robotních povinností, tím se mu podařilo vybudovat z vrchlabského panství rozsáhlý, prosperující plátenický podnik. Velká část výroby šla na export do Itálie, Španělska a poté i do Orientu. Textilní výroba pomalu vystřídala upadající hornictví. Nezpracovávaly se zde jen len a vlna, ale také již bavlna. První cech barchentníků (vyráběli smíšenou tkaninu ze lnu a bavlny) v Čechách se váže právě k Vrchlabí a to do roku 1647. Hrabě Pavel Morzin se díky násilné rekapitulaci nevedl pro Vrchlabí v nejlepší světlo, ale město se postupně díky jeho podnikatelskému talentu rozvíjelo. Roku 1667 věnoval pozemek Kryštofu Weissovi, který zde založil první papírnu, tím byly položeny základy dalšího významného vrchlabského průmyslového odvětví – výrobě papíru. Horníci a

¹² LOUDA, Jirí; ZÁZVORKOVÁ, Blanka. *Zmizelé Čechy: Vrchlabí*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-757-2, s. 15

¹³ tamtéž s. 16

pracovníci železáren se začali s Morzinovou podporou usazovat na horách s tím, že jejich zdrojem obživy se stalo tzv. budní hospodaření – chov dobytka a výroby z mléka¹⁴.

Syn Pavla Morzina Jan Rudolf se snažil jít v otcových podnikatelských šlépějích. Obnovil těžbu barevných kovů, nechal vybudovat hutě pro zpracování těchto kovů a tyto kovy dodával i do mincovny v Kutné Hoře. Obnovení těžby bylo však pro město a jeho obyvatele spíše prodělečné. Ke zlepšení situace pomohlo až povolení dalších dvou výročních trhů. Morzin také zřídil vrchnostenský špitál pro poddané. Památkou na Jana Rudolfa a jeho ženu je morový sloup na kostelním náměstí (dnes náměstí Míru) z roku 1696¹⁵.

2.6 18. století – období krizí a válek

Jedním z největších počínů dalšího z Morzinů - Maxmiliána bylo založení kláštera augustiniánů poustevníků. Základní kámen kláštera byl položen roku 1705 a stavba byla dokončena až v roce 1733. Stavbu kláštera však dokončil Maxmiliánův bratr Václav. Ten rád pořádal okázalé slansti a panství velmi zadlužil. Jeho syn po zjištění dlužné částky náhle zemřel. Poručníkům jeho nezletilého bratra Františka Xavera se podařilo odvrátit bankrot, aniž by museli prodat rodinný majetek. Bohužel František Xaver nebyl příliš dobrý hospodář a celé panství zadlužil. Vrchlabské hutě postupně zanikají a textilní výroba je v rukách investorů z nešlechtických kruhů¹⁶. Velkým problémem, který se přidal k ekonomické krizi, byly slezské války. Vrchlábim v letech 1741 – 1742 pochodovaly oddíly mušketýrů, jezdců i dělostřelců Marie Terezie. Město jim muselo poskytnout ubytování i stravu. Hůře si počínali Prusové, ti město vyrabovali a zapálili i několik domů¹⁷. Války sužovaly Vrchlábí i později a to při Sedmileté válce a válce o Bavorské dědictví. V souvislosti s inspekčními cestami navštívil Vrchlábí císař Josef II., který věnoval obyvatelstvu 80 000 zlatých za utrpené válečné škody. V důsledku válek se objevují ve Vrchlábí epidemie a hladomor¹⁸.

V roce 1790 obdrželo Vrchlábí od císaře Josefa II. vlastní magistrát, tedy městský úřad se samosprávou v čele s purkmistrem, se státem placenými úředníky a se soudní pravomocí první instance. Josef II. se však ne vždy setkal s pochopením a se souhlasem

¹⁴ LOUDA, Jiří; ZÁZVORKOVÁ, Blanka. *Zmizelé Čechy: Vrchlábí*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-757-2, s. 17 a 18

¹⁵ tamtéž s. 19

¹⁶ tamtéž s. 20

¹⁷ tamtéž s. 21

¹⁸ tamtéž s. 23

vrchlabského obyvatelstva, a to když chtěl v roce 1781 zrušit augustiniánský klášter. Klášter byl nakonec zachován, ale jeho činnost silně omezena¹⁹.

2.7 19. století – průmyslový vzestup Vrchlabí

V 19. století se dostává vrchlabské lnářství do velké krize kvůli technické zaostalosti strojů a levnějším dovozům příze především z Anglie. Naopak dobře prosperovala papírna bratrů Kieslingů. Významnou osobností v tomto století je Vojtěch Káblík, ten vymyslel bělení a barvení papíru i bavlněných látek²⁰. Revoluční rok 1848 proběhl ve Vrchlabí spíše v duchu oslav, pád Metternichova absolutistického režimu byl vítán především obchodníky a průmyslníky. V tomto roce se formuje první vrchlabská ozbrojená jednotka. Jedním z nejdůležitějších výdobytků revolučního roku 1848 bylo zrušení roboty²¹. Vrchlabí se stalo roku 1850 sídlem okresního hejtmanství²². Společenský život tvořili především různé spolky, od ostrostřelců, vojenských veteránů, dobrovolných hasičů až po sportovní spolky (lyžařský, bruslařský) a také spolky kulturní (ochotnický, čtenářský, pěvecký). Jedním z nejvýznamnějších spolků byl Rakouský krkonošský spolek, který hrál důležitou roli v propagaci a zpřístupňování Krkonoš²³. Hraběnka Aloisie Czernin – Morzinová nechala postavit nový vrchnostenský chorobinec (1891)²⁴. Hraběnka Aloisie také nechala postavit nový děkanský chrám v novogotickém stylu na místě starého kostela (1889)²⁵. Těsně před první světovou válkou byl otevřen nový sirotčinec a domov sociální péče o mentálně postižené děti a mládež.

2.8 První polovina 20. století – etnické problémy města

Město Vrchlabí bylo v době svého založení místem soužití dvou etnických skupin obyvatel, Čechů a Němců. V souvislosti s rozvojem hornictví v 16. století vzrostl ve městě počet německých obyvatel a Vrchlabí se stalo výhradně městem německým. Až ve druhé polovině 19. století, v souvislosti s rychlým rozvojem průmyslu, přichází do Vrchlabí i české obyvatelstvo. Češi a Němci vedle sebe žili celkem v poklidu, zhoršení vztahů přinesla až první světová válka. Po vyhlášení samostatného Československa 28. října 1918 došlo ve Vrchlabí ke vzniku dvojládí. Německé obyvatelstvo se nemohlo smířit se vznikem republiky

¹⁹ LOUDA, Jiří; ZÁZVORKOVÁ, Blanka. *Zmizelé Čechy: Vrchlabí*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-757-2, s.26

²⁰ tamtéž s. 29

²¹ tamtéž s. 31

²² tamtéž s. 32

²³ tamtéž s. 36

²⁴ tamtéž s. 35

²⁵ tamtéž s. 37

a vytvořilo si separatistickou vládu provincie Deutschböhmen se sídlem v Liberci, kam spadalo i Vrchlábí²⁶. V průběhu 20. let dochází k uklidnění napětí mezi oběma národnostmi, ale ne na dlouhou dobu. Po velké hospodářské krizi dochází opět k vyhocení vztahů a nacionalistických vášní. V roce 1935 vyhrála parlamentní volby na Vrchlabsku Sudetoněmecká strana. O tři roky později zvítězil v místních volbách a starostou města se stal henleinovec Karl Wendt. Většina obyvatel Vrchlábí také uvítala odtržení Sudet od Československa a jejich připojení k Německu. Následovala vlna útěků většiny českého obyvatelstva a Židů²⁷. Během druhé světové války byl vrchlabský průmysl přeorientován výhradně na válečnou výrobu a v továrnách pracovali především váleční zajatci. Ve Vrchlábí byla zřízena i pobočka koncentračního tábora Gross Rossen, kde byly drženy židovské ženy²⁸. Na konci války Němci sami opustili Vrchlábí bez boje. Krátce na to začala etnická výměna obyvatelstva. Na přelomu let 1945 až 1946 docházelo k odsunu německého obyvatelstva. Poslední transport odjel z Vrchlábí 16. listopadu 1946. Když v roce 1948 přebírají moc komunisté, probíhají změny ve Vrchlábí bez větších problémů, protože Komunistická strana Československa vyhrála ve volbách již v roce 1946²⁹.

2.9 Druhá polovina 20. století – kulturní a průmyslový rozvoj po 2. světové válce

Po druhé světové válce se začal ve městě pomalu obnovovat společenský a kulturní život. Odsun původních německých obyvatel a následný příliv českých obyvatel z různých částí Čech, Moravy ale i obyvatel ze Slovenska ukončil kontinuitu hospodářského, společenského a kulturního vývoje celého pohraničí. Noví přistěhovalci začali postupně získávat citové vazby k novým místům a snažili se navázat na hospodářské a postupně i kulturní dědictví oblasti. Svoji činnost obnovili čeští ochotníci, národopisný soubor Krakonoš, který se věnoval krkonošskému folklóru, a na který v dnešní době na něj navazuje taneční soubor Horal³⁰. Po válce také dochází k opětovnému rozvoji průmyslu. Vrchlábí se nestává jednooborovým městem, jak tomu bylo dříve. Vedle textilního se zde rozvíjel průmysl elektrotechnický (Tesla), automobilový (ŠKODA), výroba vodičů (Kablo, dnes NKT Cables) a strojírenský (TOS). Textilní výroba pokračovala i nadále v podnicích Tiba a Mileta.

²⁶ LOUDA, Jiří; ZÁZVORKOVÁ, Blanka. *Zmizelé Čechy: Vrchlábí*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-757-2, s. 39

²⁷ tamtéž s. 41

²⁸ tamtéž s. 42

²⁹ tamtéž s. 45 a 46

³⁰ tamtéž s. 46

Vrchlabí si také uchovalo svůj turistický ráz a postupnou obnovou cestovního ruchu se stalo střediskem středních Krkonoš³¹.

³¹ tamtéž s.47

3. Okresní úřad Vrchlabí 1868 – 1938

3.1 Okresní úřad

Po roce 1848 bylo nutné vybudovat takovou státní správu, která by nahradila stávající rozdělení země na panství. Panství byla do té doby první politickou a soudní instancí v Čechách a její veřejnoprávní kompetence byly rozsáhlé. Velikost jednotlivých panství se lišila, tím se lišila i jejich administrativní úroveň. Tuto různorodost měla reforma státní správy sjednotit. Pro vrchnost nebylo důležité vzdělání úředníka vykonávající svůj úřad, rozhodujícím faktorem pro výkon úřadu byly hospodářské dovednosti, praxe a vědomosti získané během ní.

7. září 1848 bylo zrušeno poddanství a začal proces vytváření nového stupně první instance státní správy, jeho výsledkem mělo být zřízení okresů. Správa země byla rozdělena na přibližně stejně velké politické okresy, kdy jeden politický okres tvořily 2 až 3 stejně velké soudní okresy. Toto rozdělení mělo usnadnit zavedení jednotné státní správy. Při stanovování politických okresů bylo dbáno na to, aby hranice nevedla skrz berní obec nebo neporušovala hranice farního obvodu. Sídlo politického okresu muselo být komunikačně přístupné pro všechny obyvatele ze soudních okresů a mělo sídlit v některém již určeném sídle soudního okresu. Kde to bylo možné, respektovaly se i hranice panství a zároveň i jazykové rozdělení obyvatelstva v oblasti. Sídlem politického okresu bylo okresní hejtmanství v čele s okresním hejtmanem. Čechy měly být rozděleny do 210 soudních okresů, 96 politických okresů a 7 politických krajů³². Toto rozdělení podle Mecséryho³³ však narazilo na nedostatek financí a neochotu vídeňských úředníků. Ministr vnitra Alexander Bach³⁴ přišel s vlastním návrhem, jak území říše rozdělit. Od Mecséryho plánu se lišil jen vytvořením menšího počtu politických okresů s větším územím. 26. června 1849 císař schválil nové rozdělení Čech na politické okresy podle Bachova návrhu³⁵.

Tento systém byl však drahý a musel si sám na sebe vydělávat, proto byla navržena reforma na zlevnění systému. Dne 14. září 1852 bylo vydáno rozhodnutí o úřední působnosti okresní úřadů (okresní hejtmanství) a okresních soudů, tím byla prakticky zahájena reforma

³² MACKOVÁ, Marie. Úřednictvo venkovských okresů v Čechách (1848 – 1914). In: Vlastivědný sborník Ústí nad Orlicí, Supplementum 4. Ústí nad Orlicí 2001, s. 14

³³ Mecséry: hrabě Karel Mecséry byl viceprezidentem českého gubernia

³⁴ Alexander Bach – rakouský ministr vnitra v letech 1849 - 1859

³⁵ MACKOVÁ, Marie. Úřednictvo venkovských okresů v Čechách (1848 – 1914). In: Vlastivědný sborník Ústí nad Orlicí, Supplementum 4. Ústí nad Orlicí 2001, s. 15

teprve nedávno ustanovených státních úřadů první instance.³⁶ Kvůli komplikacím v administrativě, byla nová prvoinstanční státní správa uvedena v platnost až 26. května 1855, tím vznikly smíšené okresní úřady, které slučovaly politickou a soudní moc v jedno. Tato reforma státní správy přinesla snížení počtu státních úředníků, ale také potlačení instituce nezávislého soudnictví. Systém sloučených úřadů politické a soudní moci příliš nefungoval, proto se začalo na konci 50. let 19. století uvažovat o reorganizaci a rozdělení smíšených okresů na dva nezávislé úřady – politický a soudní. Byla ustanovena sněmovní komise, která měla za úkol zmapovat situaci a později předložit vládě stanovisko k novému rozdělení politických a soudních okresů. Komise dospěla k závěru, že není účelné vracet se k rozdělení okresů podle bývalých panství a stávajících římskokatolických farností, ale vrátit se k soudním okresům z roku 1849 a ty sloučit do větších celků. V roce 1868 dne 8. července bylo vydáno rozhodnutí, že s platností od 31. srpna 1868 přestávají fungovat dosavadní smíšené okresní úřady. Současně s tím vznikla funkce tzv. dohlédacích okresních hejtmanů, kteří měli přenesenou působnost místodržitelství, zejména v dohlížení nad ostatními okresními hejtmany v daném obvodu několika politických okresů. V Čechách vzniklo 89 okresních hejtmanství, z nichž bylo 38 českých, 32 německých a 19 jich bylo smíšených. V roce 1880 byla ve prospěch češtiny upravena pravidla pro vyřizování úředních akt. Toto rozdělení státní správy bylo funkční od roku 1868 až do roku 1918.

Zákonem č. 11/1918 Sb., (Recepční zákon), bylo umožněno převzít stávající habsburskou legislativu. Okresní úřady zůstaly v nezměněné podobě jako za dob habsburské monarchie s tím, že okresní hejtmanství nadále spadala pod správu ministerstva vnitra. Za první republiky se okresní hejtmanství nazývalo okresní správa politická. Okresní hejtman se nazýval šéf okresní správy politické. Okresní úřady zanikly v roce 1938 (1939) po obsazení Československa nacistickým Německem.

3.2 Úřednictvo

Pojem státního úředníka je znám už od osvěcenské doby, největší rozmach zažilo úřednictvo za doby vlády Františka Josefa I.³⁷ Vývoj tohoto povolání se dá v Čechách rozdělit do tří fází: od roku 1848 až do konce 70. let, 80. léta až konec století a poslední dvě dekády existence monarchie.³⁸ V první fázi dochází ke stabilizaci nové státní správy na základě

³⁶ MACKOVÁ, Marie. Úřednictvo venkovských okresů v Čechách (1848 – 1914). In: Vlastivědný sborník Ústí nad Orlicí, Supplementum 4. Ústí nad Orlicí 2001, s. 16

³⁷ František Josef I – císař rakouský, král český a uherský v letech 1848 - 1916

³⁸ VYSKOČIL, Aleš. C. k. úředník ve zlatém věku jistoty. Historický ústav. Praha. 2009 ISBN 978-80-7286-149-1, s.46

reformy provedené Alexandrem Bachem až po konečnou podobu státní správy v roce 1868. Ve druhé fázi dochází k přechodu a nacionalizaci státní správy a v poslední fázi ke značnému nárůstu úředníků českých úřadů.

Úřednictvo tvořilo v říši privilegovanou vrstvu obyvatel, byli státem respektováni, ale paradoxně zároveň i přehlíženi. Úředníci se museli smířit s přísnými pravidly chování, nestálou pracovní budoucností, přísným dohledem nadřízených, služební poslušností, nestranností a věností k císaři. Toto chování bylo pro společnost důležitější než vlastní práce úředníka.

Platy úředníků se odvíjely podle odpracovaných let a pracovního zařazení. V prvních letech služby byl plat velice nízký a mnohdy způsoboval úředníkovi a jeho rodině nemalé finanční starosti. Úřednický stav neznamenal jen službu státu, ale také jeho reprezentaci. Úředník a jeho rodina museli být svým chováním a způsobem života vzorem pro své okolí.

V Čechách z počátku pracovali jako úředníci především Němci, české obyvatelstvo začalo do úřednického stavu vstupovat až po jazykové reformě v 80. letech 19. století. Úředník české národnosti byl zpravidla zařazen na nižší pracovní funkci s velmi malou možností kariérního růstu. Mnohým českým úředníkům, kterým se nakonec podařilo vybudovat kariéru bylo mnohdy vyčítáno, že se nehlásí ke svému původu a upřednostňují němčinu před češtinou. Tento trend skončil až rozpadem Rakouska – Uherska a vznikem samostatného Československého státu.

Stát se úředníkem ve státní službě bylo náročné. Uchazeč musel mít rakouské občanství prokázané domovským listem. Jeho věk musel být mezi 18 a 40 lety a musel zároveň splňovat náročné požadavky na mravní bezúhonnost

Další podmínkou byla znalost zemských jazyků, němčiny a češtiny a příslušné vzdělání - pro konceptní, lesnicko – technickou a lékařskou službu bylo nutné vysokoškolské vzdělání, pro práci na poště, poštovní spořitelně nebo na železnici stačila reálná škola nebo gymnázium bez maturity.

Pokud chtěl uchazeč sloužit na okresní úrovni, musel mít alespoň nižší střední školu. Na místa manipulačních úředníků se dostávali především vysloužilí důstojníci nebo certifikatisté poté, co odsloužili minimálně 12 let v armádě, absolvovali půlroční praxi a měli hezký rukopis.

3.2.1 Rozdělení státních úředníků

Úředníky je možné rozdělit třemi hlavními způsoby

1. podle zemí habsburské monarchie, ve které konali svoji službu

2. podle vzdělání
3. podle náplně práce

- ad 1) a) zaměstnanci sloužící v rámci společné c. k. správy
b) zaměstnanci spadající pod rakouskou tedy c. k. správu
c) zaměstnanci spadající pod uherskou správu
d) zaměstnanci sloužící v Bosně a Hercegovině

ad a) zaměstnanci společných ministerstev financí, války a zahraničí (sluhové, smluvní personál a úředníci), dále zaměstnanci sloužící v armádě a u dvora a civilní státní služba pod kterou spadali sluhové a smluvní síly, úředníci závodů (např. tabákové), učitelé a profesori na státních školách, zaměstnanci státních podniků (státní dráhy) a všichni zaměstnanci v jednotlivých zemích a obcích

ad b) navíc vojenská správa (domobrana, zeměbrana a četnictvo)

ad c) podobné složení úřednictva jako ad a) a ad b)

ad d) zaměstnanci v Bosně a Hercegovině patřili oficiálně pod ministerstvo financí.

- ad 2) a) konceptní a odborné úřednictvo
b) pomocný kancelářský personál

Tyto dvě skupiny úředníků se od sebe lišily požadavky na vzdělání, konceptní a odborní úředníci museli mít vysokoškolské vzdělání, například univerzitní, se zaměřením na práva. Absolventi z jiných oborů, jako například technici, lékaři a lesnické obory, byli přijímáni již méně. Úředníci pomocného kancelářského personálu museli mít středoškolské vzdělání.

Úřednictvo je podle vzdělání možné rozdělit ještě jiným způsobem, na úředníky vysoké, střední a nižší.

- ad 3) a) kancelářské (oficiálové, pomocné úřady, tajemníci a kancelisté)
b) konceptní, odborné, pomocné (oficianti)
c) služební personál.

Rozdělení úředníků do hodnostních tříd³⁹

Nejsou zde uvedeni nižší úředníci a další složky ministerstva vnitra.

hodnostní třída	1. instance	2. instance	3. instance
I.	-	-	-
II.	ministr	-	-
III.	-	místopředseda	-
IV.	sekční šéf	zemský prezident, místopředsedský viceprezident	-
V.	ministrský rada	dvorní rada	-
VI.	sekční rada	místopředsedský rada, zemský rada, vládní rada, zemský zdravotní referent	místopředsedský rada
VII.	ministrský tajemník	okresní hejtman, zemský zdravotní inspektor	okresní hejtman
VIII.	ministrský vice tajemník	místopředsedský tajemník (vrchní okresní komisař), vládní tajemník, zemský tajemník	místopředsedský tajemník (vrchní okresní komisař), vládní tajemník, zemský tajemník, vrchní okresní lékař
IX.	ministrský koncipista	okresní komisař	okresní komisař, okresní lékař
X	-	místopředsedský koncipista, zemský koncipista, vládní koncipista, zdravotní koncipista	místopředsedský koncipista, zemský koncipista, vládní koncipista
XI.	-	-	-

3.2.2 Plat

Hodnostnímu rozdělení odpovídala platová třída úředníků. Úředníci byli rozděleni do 11 platových tříd, každé třídě odpovídalo přesné finanční ohodnocení úředníka. Nejvíce úředníků se nacházelo v 5. až 9. platové třídě. Do 11. třídy patřili úředníci s nejnižší mzdou. Koncipisté byli v 10. třídě, 7., 8. a 9. třída patřili hejtmanovi, tajemníkovi a komisaři.

³⁹ VYSKOČIL, Aleš. C. k. úředník ve zlatém věku jistoty. Historický ústav. Praha. 2009 ISBN 978-80-7286-149-1, s. 103

Plat úředníků ve zlatých (1907 v korunách, přepočít zlatý : koruna 1:2)⁴⁰

hodnostní třída	1873	1898	1907
I.	12000	12000	24000
II.	10000	10000	20000
III	8000	8000	18000 16000
IV.	7000	7000	16000 14000
V.	6000 5500 4500	6000 5000	14000 12000 10000
VI.	3600 3200 2800	4000 3600 3200	8800 8000 7200 6400
VII.	2400 2200 2000	3000 2700 2400	6400 6000 5400 4800
VIII.	1800 1600 1400	2200 2000 1800	4800 4400 4000 3600
IX.	1300 1200 1100	1600 1500 1400	3600 3400 3200 3000 2800
X.	1000 950 900	1300 1200 1100	2800 2600 2400 2200
XI.	800 700 600	1000 900 800	2200 2000 1800 1600

3.2.3 Přijetí do služby a kariérní postup

Pro přijetí do služby si musel každý uchazeč podat žádost a všechny potřebné dokumenty na příslušný úřad, na kterém chtěl pracovat. Pak už jen čekal, jestli ho vyberou. Výběr probíhal pasivní formou tak, že se z uchazečů vytvořil pořadník a nadřízený úřad vybral vhodného kandidáta. Všichni uchazeči měli stejnou výchozí pozici, přesto záleželo i

⁴⁰ VYSKOČIL, Aleš. C. k. úředník ve zlatém věku jistoty. Historický ústav. Praha. 2009 ISBN 978-80-7286-149-1, s. 108

zde na přimluvě někoho známého. Pro zvýšení šancí si žadatel podával žádost na více míst v zemi, tím tak prokazoval svůj zájem o státní službu.

O vstup do státní služby byl velký zájem, proto se zájemcům doporučovalo vstoupit na jeden rok do c.k. armády. Léta odsloužená v armádě se po přijetí do státní služby započítávala do služebních let.

Práce úředníků byla vykonávána na základě instrukcí, platných zákonů a vnitřních řádů úřadů. Při vyřizování agendy měl úředník postupovat podle těchto instrukcí a řídit se postupy ověřenými léty praxe. Stát si představoval úředníka jako osobu, která se výhradně řídí zákony, to v praxi ne vždy fungovalo - stávalo se, že úředník si předpis podle konkrétního případu upravil

Po přijetí skládali noví úředníci (praktikanti) slib, kterým slibovali mlčenlivost a úřední věrnost ve věcech veřejných. O přijetí slibu byl sepsán protokol, který byl následně uložen na místodržitelství. Při porušení slibu byl příslušnému úředníkovi udělen přísný trest nebo mohl být dokonce vyloučen ze státních služeb. I poté, co úředník odešel ze státní služby, musel i nadále dodržovat slib o zachování úředního tajemství.

Začínající úředník si v první řadě osvojoval praxi pomocných úředníků, na podatelně se učil správnému vyplnění podacího protokolu, expedici a registratuře, v neposlední řadě se musel naučit i úřednické mluvě.

Povyšování úředníků bylo prováděno na základě přímého jmenování od nadřízeného úřadu, tím bylo v té době místodržitelství. Povyšování úředníků probíhalo na základě jmenovacího dekretu. Postup v úřadě znamenal pro úředníka lepší finanční ohodnocení, tím i lepší postavení ve společnosti. Postup od praktikanta k okresnímu hejtmanovi mohl nastat až po 20 letech služby ve státní správě. Tento povyšovací postup zanikl s nástupem služební pragmatiky formou časového a automatického postupu.

Povyšení z praktikanta na provizorního koncipistu bylo možné jen na základě jmenování od přímého nadřízeného, v tomto případě od místodržícího, který vydal jmenovací dekret. V tomto případě úředník již nemusel žádat o povolení k sňatku, jen ho musel oznámit okresnímu hejtmanovi, který informoval místodržitelství. Pro postup na místo koncipisty musel žadatel složit tři zkoušky. Zkoušky byly teoretické a po jejich úspěšném zvládnutí dosáhl úředník titulu JUDr. Později byly tyto teoretické zkoušky nahrazeny praktickou kvalifikační zkouškou.

3.2.4 Okresní hejtmanství

Okresní hejtmanství reprezentovala státní moc vůči společnosti. V budově úřadu kromě vlastních úředníků okresního hejtmanství sídlil berní úřad, vojenský referát, okresní lékař, zvěrolékař a okresní inženýr, který měl na starosti správu veřejného stavebnictví. V oblasti školství pomáhal hejtmanovi okresní školní inspektor.⁴¹

V čele okresního hejtmanství stál okresní hejtman, jeho podřízenými byli tajemníci nebo komisaři, koncipisté a konceptní praktikanti. Odborný konceptní personál úřadu doplňovali kancelisté (okresní sekretář, místopředseda, kancelista) a sluhové. Pracovní náplň úředníků odpovídala jejich zařazení - konceptní úředníci vyřizovali samotnou agendu v koncepty, kancelisté (praktikanti) vyhotovovali z konceptů čistopisy a sluhové roznášeli agendu písemností po budově úřadu i mimo něj, jejich další povinností byla starost o budovu úřadu. Od roku 1873 museli mít sluhové byt v budově úřadu.

Za fungování smíšených okresních úřadů tvořili personál úřadu okresní představený, 1 až 2 adjunkti, aktuáři, nižší úředníci (později praktikanti), knihovník, 2 až 5 kancelistů, sluhové a pomocný personál⁴².

3.2.4.1 Kompetence okresních hejtmanství

1. *„Okresní hejtmanství dohlížela nad tím, aby obce odebíraly říšský zákoník a na základě zákonů vydávala sama ve své působnosti nařízení.*
2. *Náležela jim péče o udržování a vyznačování zemských a říšských hranic.*
3. *Prováděla evidenci obyvatelstva, dozor nad vedením civilních rejstříků, sestavovala statistické výkazy o různých správních záležitostech. Kontrolovala vedení matrik, vedení rejstříků o osobách, které nenáležely k žádné zákonem uznané náboženské společnosti.*
4. *Spolupůsobila při sčítání obyvatelstva.*
5. *Vyšetřovala, jsou-li splněny podmínky k udělení státního občanství, vyřizovala vystěhovalecké záležitosti.*
6. *Zakročovala proti osobování si šlechtických titulů.*
7. *Měla na starosti péči o chudinství, dozor nad tím aby obecní a okresní ústavy, určené pro chudinství a jiné dobročinné účely, byly náležitě spravovány. V součinnosti s četnictvem a obecními orgány potírala žebrotu.*

⁴¹ VYSKOČIL, Aleš. C. k. úředník ve zlatém věku jistoty. Historický ústav. Praha. 2009 ISBN 978-80-7286-149-1, s. 148

⁴² VYSKOČIL, Aleš. C. k. úředník ve zlatém věku jistoty. Historický ústav. Praha. 2009 ISBN 978-80-7286-149-1, s. 149

8. *Ve zdravotních záležitostech přijímala oznámení o usazení se a vykonávání se praxe od lékařů, zvěrolékařů a porodních bab, bděla nad lékárnami, trestala neoprávněné živnostenské provozování lékařství, porodnictví, dohlížela nad pohodnými, povolovala transporty mrtvol. Obecně jim náležel dozor v záležitostech zdravotní policie a ošetřování nemocných, ve věcech očkování a porodnictví, dohled nad nemocnicemi, chorobinci, porodnicemi, ústavy chromých.*
9. *V oblasti policejní se starala o pokoj, bezpečnost a veřejný pořádek, řídila veškerou bezpečnostní službu četnictva, vykonávala předpisy o zbrojním patentu, dozor nad tiskem a časopisectvem, nad spolky a shromážděními, nad propuštěnými trestanci, káránci, ze země vypovězenými cizinci, nad špehy, žebráky, cikány, tuláky a jinými sociálně problematickými skupinami obyvatelstva. Vykonávala dohlížecí právo státní správy nad obcemi, dohlížela, aby obce nepřekračovaly meze své působnosti a nečinily nic protizákonného. V této věci mohla požadovat, aby jim obecní výbor předložil své usnesení a vysvětlil, čeho je zapotřebí. Překročil – li obecní výbor v usnesení meze své působnosti nebo učinil něco příčící se zákonu, měla hejtmanství právo a povinnost zamezit provedení tohoto usnesení. Rozhodovala o stížnostech podaných proti opatření nebo nařízení obecního představenstva, kterým byl porušen nebo chybně vyložen zákon, pokud záležitost nenáležela k vyšší instanci, před okresní zastupitelstvo nebo okresní výbor. V záležitostech přenesené působnosti obcí směřovala odvolání vždy k hejtmanství. Dále rozhodovala a nařizovala ve věcech domovského práva, ve sporných případech týkajících se obecních hranic.*
10. *V náboženských záležitostech bděla nad tím, aby neuznané konfese nekonaly veřejné náboženské úkony, bděla nad svěcením nedělí a svátků, zamezovala rušení náboženství, bohoslužby a podobně.*
11. *V záležitostech manželských jim v součinnosti se starosty náleželo udělování manželských konsensů, dále promíjení ohlášek, udělování různých dispensí.*
12. *Náležela jim nadační tuleta (poručenství). V duchovních i světských nadacích v určitých případech vykonávala dozorčí a ochranné právo státu.*
13. *Ve vojenských záležitostech spolupůsobila při odvodech, při vojenských propouštěních, při dozoru nad dovolenci, nad záložníky, patentními invalidy a jinými. Obstarávala záležitosti týkající se příprzeží a ubytování vojska a dohlížela nad starosty, aby povinnost příprzeží a ubytování vojska byly řádně prováděny. Měla spolupůsobit také při stravování vojska.*

14. *V záležitostech zemědělství, lesnictví, honitby a rybářství bděla nad dodržováním příslušných zákonných předpisů, vykonávala nařízení představených úřadů a rozhodovala v první stolici při provádění zákona o scelování pozemků, zemských zákonů na ochranu proti škodlivému hmyzu, škodlivým rostlinám a jiným. V záležitostech lesnictví povolovala proměnu lesní půdy v jiný druh kultury, trestala lesní pych, spolupůsobila při zakládání lesního katastru. Podílela se na zpachtování obecních honiteb, zjišťování honebních škod, bděla nad dodržováním lovecko-policejních předpisů, ve věci šetření zvěře, vydávala honební lístky. Rozhodovala také v horních záležitostech.*
15. *V záležitostech obchodních a živnostenských přijímala oznámení o samostatném provozování svobodných živností, udělovala koncese u příslušných živností, schvalovala živnostenské provozovny, povolovala týdenní trhy, využití dětské práce v továrnách, mladistvích k noční práci. Náležela jim trestní pravomoc při překročení živnostenského řádu, právo odejmout živnostenské oprávnění, jednala o porušení privilegií, vyšetřovala a trestala porušení zákonů vydaných na ochranu známek a vzorků, udělovala svolení k provozování podomního obchodu a jiné.*
16. *V záležitostech vodních, silničních a stavebních pečovaly o stavby a udržování silnic a mostů, dozorovala nad stavem mlýnů a ostatních vodních staveb a jejich vlivem na břeh a vodstvo. Ve vodních záležitostech se působnost hejtmanství dotýkala působnosti soudu, rozhodovala tak pouze ve věcech, kde byl veřejný zájem.*
17. *Organizovala a dohlížela nad přípravou a průběhem voleb do zemského sněmu a říšské rady, vyhlašovala edikty sněmovních voleb, potvrzovala voličské seznamy měst a městysů, pro venkovské obce určovala počet volitelů vzhledem k početnosti sídla, zkoumala, byla-li v obcích provedena podle zákona volba volitelů a sestavovala jejich seznam, rozhodovala o reklamaci podaných proti nim a případně je upravovala. Voličům vydávala legitimační lístky opravňující k volbě, úřední hlasovací lístky, vysílala komisaře, který řídil volbu, přijímala protokol o volbě a společně se zapečetěnými spisy je odesílala na místodržitelství.*
18. *V berních záležitostech měla na starosti oblast přímých daní, vyměřovala daň domovní, výdělkovou z podniků povinných veřejně účtovat, důchodovou. Připravovala práce komisí pro vyměrování všeobecné daně z výdělků, osobní daně z příjmu a daně z vyššího služného, vykonávala potřebná šetření, případně trestní řízení. Ve věcech berních prováděla exekuce, podávala příslušné zprávy a výkazy, dohlížela nad berními úřady i nad obcemi, pokud spolupůsobily při výběru daní. Spolupůsobila ve věci*

všeobecného katastru pozemkové daně, prováděla jeho pravidelnou revizi a pečovala o řádnou evidenci. ⁴³

3.2.4.2 Okresní hejtman

Okresní hejtman reprezentoval státní správu v okrese, svými schopnostmi a vlastnosti udával podobu úřadu. To bylo důležité, protože byl prostředníkem mezi státem a občany.

Měl na starosti veškerou agendu vyřizovanou úřadem. Schvaloval rozhodnutí nebo vydával nařízení. Okresní hejtman odpovídal za chod úřadu svému nadřízenému, kterým byl místodržitel. Okresní hejtman odpovídal nejen za politickou a policejní činnosti, ale i za zdravotní, technickou, veterinární, finanční a vojenskou agendu, byl také předsedou školní rady. Kompetence okresního hejtmana byly velmi rozsáhlé, to dokládalo, jak velkou roli hrálo postavení okresního hejtmanství ve státní správě.

3.3 Okresní úřad ve Vrchlabí

Okresní hejtmanství ve Vrchlabí vzniklo k 1. únoru 1850 poté, co byly v roce 1848 zrušeny vrchnostenské úřady. Okresní hejtmanství patřilo mezi úřady první instance a spravovalo především politické záležitosti. Vrchlabské okresní hejtmanství mělo pod svojí správou tři soudní okresy – Vrchlabí, Jilemnici a Rokytnici nad Jizerou. Tyto soudní okresy tvořilo 51 obcí s 62 217 obyvateli. V roce 1855 došlo ke zrušení okresních hejtmanství. Ta byla nahrazena smíšenými úřady pro soudní a politické záležitosti pro stávající soudní okresy. Po pádu bachovského absolutistického režimu dochází ke změně systému a opětovné reorganizaci úřadů. Soudní správa byla odloučena od správy politické na samostatné úřady. Také dochází ke změně území a velikosti soudních okresů. Reorganizace však proběhla až v roce 1868, kdy byla opět zřízena okresní hejtmanství. Okresní hejtmanství ve Vrchlabí nyní spravovalo dva soudní okresy – Vrchlabí a nově Hostinné. Zbývající soudní okresy Jilemnice a Rokytnice nad Jizerou tvořily nově vzniklý politický okres se sídlem hejtmanství v Jilemnici, proto se jim již nebudu dále věnovat. Toto rozdělení soudních okresů až na malé změny (připojena byla pouze obec Horní Branná od s.o. Jilemnice v s.o. Vrchlabí zzč.35/1873, a naopak vyloučena obec Zvičina od s.o. Hostinné k s.o. Dvůr Králové nad Labem 318/1924.)⁴⁴ platilo do roku 1938, kdy bylo krkonošské pohraničí zabráno Němci.

⁴³ VYSKOČIL, Aleš. C. k. úředník ve zlatém věku jistoty. Historický ústav. Praha. 2009 ISBN 978-80-7286-149-1, s. 156

⁴⁴ RÁZEK, Miroslav; Okresní úřad Vrchlabí 1868 – 1938, inventář, Státní archiv v Zámrsku, 1960, JAF 788, úvod s. 1

Název úřadu v průběhu let nezůstal nezměněn v letech, 1868 – 1920 se úřad nazýval okresní hejtmanství, 1920 – 1928 okresní správa politická a v letech 1928 – 1938 okresní úřad.

3.3.1 Politický okres Vrchlabí

Politický okres Vrchlabí tvořily tři soudní okresy, soudní okres Vrchlabí, Jilemnice a Rokytnice nad Jizerou.

soudní okres Vrchlabí tvořily obce:

- Dolní Dvůr Krausovy Boudy
- Dolní Lánov Kunčice
- Fořt Nová Ves
- Herlíkovice Prostřední Lánov
- Horka Volský důl
- Horní Lánov Vrchlabí
- Hořejší Vrchlabí Špindlerův Mlýn

soudní okres Jilemnice v letech 1850 – 55 tvořily obce:

- Benecko Kruh Peřimov
- Dolní Branná Křížlice Poniklá
- Dolní Štěpnice Kunratice Roudnice
- Horní Branná Lhota Víchovská Roztoky
- Horní Štěpnice Lhota Zálesní Studenec
- Hrabačov Martinice Sytová
- Jestřabí Mrklov Valteřice
- Jilemnice Mříčná Víchová

soudní okres Rokytnice nad Jizerou v letech 1850-55 tvořily obce:

- Dolní Rokytnice Jablonec nad Jizerou Vítkovice
- Františkov Paseky Vysoké nad. Jizerou
- Harrachov Rokytno
- Horní Dušnice Sklenařice
- Horní Rokytnice Tříč

soudní okres Hostinné 1868-1938 tvořily obce:

• Arnultovice	Dolní Olešnice	Království
• Bolkov	Heřmanovy Sejfy	Lhota Klášterská
• Borovnička	Horní Brusnice	Nové Město
• Čermná	Horní Olešnice	Prosečné
• Debrné	Chotěvice	Střední Olešnice
• Dolní Branná	Javorník	Zvičina

3.3.2 Hejtmani okresního úřadu od roku 1918

- Josef Ruth 1918-1919
- Antonín Žák 1919 (pověřen správou okresní politické správy)
- Rudolf Gogola 1919-1925
- Viktor Skála 1925-1928
- Rudolf Gogola 1928-1930
- dr. Vladimír Vaina 1930-1936
- JUDr. Jaroslav Macoun 1936-1938

3.4 Spisová služba

U Okresního úřadu ve Vrchlabí byly používány tyto spisové plány:

3.4.1 Spisová manipulace z let 1855-1909 (registraturní plán 13 skupinový)

1. dvůr, říše, stát
2. šlechta, řády, vyznamenání
3. obecní záležitosti
4. státní občanství, matriční, domácí a manželské záležitosti
5. věci náboženské
6. vyučování a výchova
7. zdravotnické záležitosti
8. policejní záležitosti
9. stavební a požární záležitosti
10. chudinské záležitosti
11. zemědělské, honební, průmyslové, dopravní a poštovní záležitosti

12. finanční záležitosti
13. vojenské záležitosti
14. vojenská trasa (jen v období 1899 – 1909)

3.4.2 Manipulační období 1910 - 1938 (spisový plán 19 skupinový)

1. všeobecné věci říše, státu, úřadu
2. věci vrchnostenské a lesní
3. věci obce a okresní samosprávy
4. matriční záležitosti
5. církevní záležitosti
6. věci školství, věd a umění
7. věci zdravotnické
8. věci policejní
9. věci stavební a požárníků
10. věci chudinské
11. věci zemědělské, lesní a vodohospodářské
12. věci peněžní
13. věci vojenské
14. věci železniční
15. věci živnostenské a průmyslové
16. věci pojišťovací
17. věci vojenské dodávky
18. věci spolkové
19. věci veterinární

3.5 Písemnosti okresního hejtmanství

Podací protokoly zpracovávané u okresního úřadu jsou psané ručně a německy do předtištěných knih s předepsanými kolonkami. Český psané podací protokoly se u Okresního úřadu Vrchlabí začínají objevovat až v roce 1922, kdy jsou zápisy z části německé a z části české. Kolonky v podacím protokolu byly postupně předtištěny v českém jazyce v roce 1919. Od roku 1925 jsou zápisy v podacím protokolu psány výhradně česky.

Předávacími protokoly se nazývaly protokoly při odchodu okresního hejtmana z funkce. Tyto protokoly obsahovaly veškerou agendu vyřizovanou úřadem a odcházející

okresní hejtman je předával svému nástupci. O předání agendy byl sepsán zápis a ten byl odeslán na místodržitelství. Předávací protokol obsahoval vybavení úřadu podle inventáře, zápisové knihy, příruční sbírku zákonů, presidiální protokol, šifrovací klíč, všechny tiskopisy, které byly doručeny na okresní hejtmanství, mobilizační aparát, instrukce pro politické úřady a obce, pracovní předpisy, různá nařízení a instrukce, přehled telefonních stanic v okrese a podací protokol. Každý předávací protokol obsahoval trochu jiné položky.⁴⁵

3.5.1 Zprávy okresních hejtmanů

- ohlašovací – podávají informace o jednáních nebo událostech
- dobroznalecké (posudkové) – jsou to reakce na došlou agendu
- průvodní – komentáře (např. protokoly ze schůzí, komentují stížnosti, ...)
- periodické – informace o tom, co se stalo v určitém časovém intervalu

3.5.2 Nařízení – pro podřízené

- dekrety
- rozhodnutí - konečná
- předběžná
- oběžníky

⁴⁵ VYSKOČIL, Aleš. C. k. úředník ve zlatém věku jistoty. Historický ústav. Praha. 2009 ISBN 978-80-7286-149-1, s.159

4. Úřad zemské rady (landrát) Vrchlabí 1938 – 1945

4.1 Vládní obvod Ústí nad Labem 1938 – 1945

Českomoravské pohraničí bylo na základě Mnichovské dohody odtrženo od území Čech a Moravy a přičleněno k německé říši. Odtržené pohraničí mělo rozlohu 29 615 km² s přibližně 3,6 miliónu obyvatel⁴⁶ a patřilo do říšské sudetské župy. Většina obyvatel Sudet byla německé národnosti.

Území Sudet mělo být novou silou boje proti českému národu a prostoru, k tomu byly určeny orgány a instituce vznikající na jeho území. 1. října 1938 byl jmenován říšským komisařem pro Sudetskou župu Konrád Henlein, zároveň byla zřízena skupina pro zavedení říšské správy. Správa okupovaných oblastí v období od 1. do 20. října 1938 podléhala okupační armádě a policii a zástupcům říšské správy. 12. října došlo k rozdělení župy na tři vládní obvody (Regierungsbezirk) se sídly v Jablonci, Opavě a v Karlových Varech. 18. října byli jmenováni pověřenci říšského komisaře pro obvody v Liberci, Karlových Varech a v Opavě (Beauftrage des Reichskommissars für die sudetendeutsche Gebiete). Tito komisaři byli později přejmenováni na vládní prezidenty (Regierungspräsident). Konrád Henlein se stal říšským místodržitelem (Reichshalter). Jeho podřízenými byli župní hejtman Dr. Anton Kessel (Gauhauptman) a župní radové (Gauräte)⁴⁷.

21. října 1938 vydal Adolf Hitler výnos o začlenění sudetoněmeckého území do německé říše, tím také došlo k úpravám státní správy. Tyto změny měly sjednotit sudetoněmeckou a říšskou státní správu, vzorem této reformy byla pruská státní správa. Po reformách byla státní správa dále měněna v souvislosti s politickými a vojenskými záležitostmi. V důsledku těchto úprav dochází ke zjednodušení státní správy.

Vládní obvod Ústí nad Labem zahrnoval území severočeského kraje a části východních Čech (Broumovsko, Semilsko, Trutnovsko a Vrchlabsko). Obyvatelstvo této oblasti tvořili převážně Němci. Ve Vrchlabském okrese bylo v roce 1939 jen 20% obyvatel české národnosti. Oproti sčítání obyvatel z roku 1930 klesl počet českých obyvatel na území župy k roku 1939 o 56% (ve vládním obvodu Ústí nad Labem to bylo o 60%), počet německého obyvatelstva se naproti tomu zvýšil jen o 6% v celém území Sudetské župy a o

⁴⁶ KOCOUREK, Lubomír. Vládní obvod Ústí nad Labem 1938 – 1945; Základní charakteristika. In: Historie okupovaného pohraničí 1938 – 1945, díl 1. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Ústí nad Labem. 1998. ISSN 1212-3439. s. 25

⁴⁷ tamtéž s. 25

5% ve vládním obvodu Ústí nad Labem⁴⁸. Počet českých obyvatel se zvýšil až v roce 1940 kvůli potřebě pracovních sil v souvislosti s přechodem na válečné hospodářství.

Období od podzimu 1938 do jara 1939 se nazývá přechodným obdobím. Oficiálně byla sudetoněmecká území připojena k Říši zákonem z 25. března 1939 s platností od 1. dubna. Představitelé první civilní správy za okupace byly úřady šéfa civilní správy při armádním velitelství (Chef der Zivilverwaltung beim Heeresgruppenkommando). Jeho podřízené úřady byly okresní úřady v čele s komisařskými okresními hejtmany (Kommissärischer Bezirkshauptmann). 20. listopadu 1938 byly zrušeny stávající okresní úřady a podle říšského vzoru byly zřízeny zemské rady – landráty (Landrat).

Do čela správy župy byli jmenováni vládní prezidenti. 4. dubna 1939 byl vydán zákon o výstavbě správy v Sudetské župě. Počet landrátů, jejich organizaci a sídlo uvádělo nařízení z 15. dubna 1939. V čele landrátu stál zemský rada (Landrat), Úřady landrátů byly základním stupněm říšské státní správy i pro ostatní správní instituce obvodu.

Nejnižší správní jednotkou říšské správy byly okresy (Landkreise) - v čele stál zemský rada (Landrat), jeho zástupcem byl vrchní okresní inspektor (Kreisoberinspektor) a okresní radové (Kresiräte), dále městské obvody v čele s vrchním starostou (Oberbürgermeister). Nadřazeným orgánem bylo říšské místodržitelství. Všechny územní jednotky v rámci Sudet byly samosprávou a vystupovaly jako představitelé samosprávy. Uvedené správní jednotky zanikly v květnu 1945, kdy bylo Československo osvobozeno Rudou armádou.

Vládní obvod Ústí nad Labem se skládal z 22 okresů (tyto okresy bylo dále možné dělit na městské a venkovské). V Ústeckém obvodu byly dva okresy městské (Liberec a Ústí nad Labem) a dvacet okresů venkovských („*Bílina, Broumov, Česká Lípa, Děčín, Dubá, Duchcov, Frýdlant, Chomutov, Jablonné v Podještědí, Jablonec nad Nisou, Liberec, Litoměřice, Most, Rumburk, Šluknov, Teplice, Trutnov, Ústí nad Labem, Varnsdorf, Vrchlabí*“)⁴⁹. Velikost venkovských okresů odpovídala velikosti okresů z předmnichovského období. Venkovské okresy byly dále děleny na menší správní obvody (ty se nazývaly matriční obvody). S ohledem na válečnou situaci došlo ke změně státní správy na určitou podobu samosprávy podle nařízení z roku 1942 a 1944. To vedlo ke snižování počtu úředníků i financí. Správa obcí byla zřízena podle Německého obecního nařízení (Deutsche Gemeindeordnung) z 10. listopadu 1938.

⁴⁸ tamtéž s. 27

⁴⁹ tamtéž s. 30

4.2. Landrát Vrchlabí

Na základě okupace českého a moravského pohraničí (Mnichovská dohoda ze dne 30. září 1938) se Vrchlabí stalo sídlem zemské vládní rady. Na podzim roku 1938 byl do čela správy úřadu, v rámci prozatímního výkonu státní správy, jmenován vrchní velitel okupační armády generál Hampel. Ve Vrchlabí se dále nacházelo sídlo lesního úřadu pro správní obvody Broumov, Trutnov a Vrchlabí a byl zde zřízen finanční úřad a úřad katastrálního měřičství.

4.2.1 Správní obvod Vrchlabí⁵⁰:

• Arnultovice (Arnsdorf)	Jablonec nad Jizerou (Jablonetz a.I.)
• Bedřichov (Friedrichsthal)	Javorník (Mohren)
• Benecko (Benetzko)	Jestřabí (Jestchabi)
• Bolkov (Polkendorf)	Krausovy Boudy (Krausebauden)
• Borovnice (Großborowitz)	Klásterská Lhota (Mönschdorf)
• Borovnička (Kleinborowitz)	Křížlice (Kschischlitz)
• Bratrochov (Bratrochow)	Kunčice (Pelsdorf)
• Buršany (Buschan)	Merklov (Markelsdorf)
• Čermná (Tschermna)	Mostek (Mastig)
• Černý Důl (Schwarzenthal)	Nedař (Nedarsch)
• Číhaná (Tschitsch)	Poniklá (Ponikla)
• Čistá (Lauterwasser)	Prosečné (Proschwotz)
• Debrné (Öls – Döberney)	Prostřední Lánov (Mittellangenau)
• Dolní Branná (Hennersdorf)	Přívlačka (Pschiwlak)
• Dolní Brusnice (Niederprausnitz)	Rochlice (Rochlitz)
• Dolní Dvůr (Niederhof)	Roudnice (Raudnitz)
• Dolní Lánov (Niederlangenau)	Sklenářovice (Glasendorf)
• Dolní Olešnice (Niederöls)	Souvrať (Anseith)
• Dolní Štěpnice (Niederstepanitz)	Strážné (Pommerndorf)
• Fořt (Forst)	Stromkovice (Stromkowitz)
• Harta (Harta)	Stupná (Stupna)
• Herlíkovice (Hackelsdorf)	Špindlerův Mlýn (Spindelmühle)

⁵⁰ Landrát Vrchlabí, inv.č. 1-2, číslo kartonu 1

- Heřmanovy Sejfy (Hermannseifen) Valteřice (Waltersdorf)
- Horní Brusnice (Oberprausnitz) Vidochov (Widach)
- Horní Dušnice (Ober – Duschnitz) Víchová (Wichau)
- Horní Lánov (Oberlangenau) Víchovská Lhota (Wichauer Lhota)
- Horní Olešnice (Oberöls) Vítkovice (Witkowitz)
- Horní Štěpnice (Oberstepanitz) Volský Důl (Ochsengraben)
- Horní Vrchlabí (Oberhohenelbe) Vrchlabí (Hohenelbe)
- Hostinné (Arnau) Zálesní Lhota (Huttendorf)
- Chotěvice (Kottwitz) Zvičina (Switchin)

4.2.2 Landráti ve Vrchlabí v letech 1938 – 1945

- Hampel 1938 – 1939
- Sölter 1939
- Krutsch 1940 – 1943
- Dr. Zemann 1943 - 1945

4.3. Spisová služba

20. listopadu 1938 byly v Sudetech zavedeny nové pojmy pro stávající správní obvod okresního úřadu - zemský okres (Landkreis) a samostatný úřad – zemský rada (Der Landrat). V čele úřadu stál zemský rada, který vykonával funkci okresního hejtmana. Po reorganizaci politické správy se nadále užívalo k vyřizování spisů razítka původního okresního úřadu, až do konce roku 1938 se došlé spisy zapisovaly do stávajícího jednacího protokolu.

Z dochovaného materiálu je zřejmé, že od 30. ledna 1939 byl zaveden nový systém pro spisovou manipulaci. Ta se rozdělovala do 8 základních registraturních skupin.

8 skupinová registratura⁵¹:

A	Správa úřadu zemského rady (Verwaltung des Landratsamtes)
Pol	Policie (Polizei)
HO	Výsostné záležitosti různého druhu (Hoheitsangelegenheiten vermischter Art)
Kult	Školství a církev, kultura a péče o domovinu

⁵¹ Dr. LACHOTA, Josef; Úřad zemského rady (Landrat) Vrchlabí 1938(1884) – 1945, inventář, Státní archiv v Zámrsku, 1961, úvod s. 6

	(Schul – und Kirchnwesen, Kultur – und Heimatspflege)
LF	Zemědělství a lesnictví, chov dobytka, myslivost, rybaření (Land – und Forstwirtschaft, Viehzucht, Jagd, Fischrei)
Gd	Četnictvo (Gendarmerie)
WL	Branná moc a zeměbrana (Wehrmacht und Landesverteidigung)
VA	Státní pojišťovací úřad (Staatliches Verzicherungsamt)

Každá skupina se dále dělila do několika podskupin označených římskými číslicemi. Nejrozšířenější skupinou byla skupina Policie I. – XII. Ve spisovně byly spisy ukládány do samostatných skupin. Samostatné skupiny zpravidla přesahovaly agendu vyřizovanou pod daným názvem. Například v policejní skupině se nenacházela jen agenda, která se týkala policie, ale například pod označením Pol V. živnostenská, pod Pol VI. zdravotní nebo pod Pol VII. stavební agenda.

Nejméně rozšířenou skupinou bylo četnictvo. Mělo jen dvě podskupiny I. všeobecné záležitosti četnictva a II. zvláštní. Každá podskupina se ještě dále dělila na oddělení, (ta se označovala malými písmeny) a pododdělení (ty byly označovány arabskými číslicemi).

Po vypuknutí druhé světové války byla nutná reorganizace státní správy především s ohledem na zavedení režimu válečného hospodářství. 1. ledna 1940 vstoupil v platnost nový organizační a jednací řád. Nový řád byl rozdělen do 18ti skupin.

18 skupinový řád ⁵² :	A	Všeobecná správa (Allgemeine Verwaltung)
	We	Obrana a odvody (Wehr – und Erfassungswesen)
	Pol	Policie (Polizei)
	Ge	Dohled nad obcemi (Gemeindeaufsicht)
	K	Péče o kulturu a pospolitost (Kultur – und Gemeinschaftpflege)
	Wi	Hospodářství, živnostní, zemědělství a lesnictví (Wirtschaft, Gewebe, Land – und Forstwirtschaft, Preisbildung)
	Gend	Četnictvo (Gendamerie)
	VA	Pojišťovací úřad (Versicherungsamt)
	Fin	Správa zemského okresu (Landkreisverwaltung)

⁵² tamtéž s. 7

Fü, Ju	Úřad pro sociální péči o mládež (Fürsorge – und Jugendamt)
R.Pr.A	Účetní kontrolní úřad (Rechnungsprüfungsamt)
Bau	Stavební úřad (Bauamt)
Sch	Školní úřad (Schulamt)
Med	Zdravotní úřad (Gesundheitsamt)
Vet	Zvěrolékařský úřad (Veterinäramt)
Ern	Vyživovací úřad (Ernährungsamt)
Wir	Hospodářský úřad (Wirtschaftsamt)
B	Poslové (Botenmeisterei)

V tomto období dochází ke zrušení společné spisovny, podacích protokolů i elenchů. Každý úředník si spisy sám vyřizuje a ukládá do své osobní spisovny. Ve srovnání se spisovou službou u okresního úřadu vyvolaly nové pokyny dojem chaosu. Zavedeny jsou i spisové značky, které nejsou zahrnuty ve spisovém plánu. Dokumenty, které vyřizoval zemský rada, se označovaly písmeny A nebo L (tato spisová značka se ve spisovém plánu vůbec nevyskytovala). Úředníci také označovali dokumenty na místo značek názvem oddělení nebo zkratkou svého jména. Spisy, které prošly vícero odděleními, byly označeny více spisovými značkami. Problém byl v tom, že nebylo jasné, kam spis založit. Spisová služba u zemské rady byla neefektivní, nejasná a nefunkční.

4.3.1 Kancelářská nařízení a denní hlášení vyřizována ve Vrchlabí

Tyto dokumenty jsou napsány na psacím stroji a německy. Jako příklad uvádím dokumenty z Landrátu Vrchlabí v letech 1938, 1940, 1943 a 1945.

Der Landrat in Hoheneibe⁵³

in Hoheneibe 9.12.1938

An die Herren Bürgermeister des Kreises durch Abdruck im antlichen Kreisblatt

Nach §1 der Verordnung des Herrn Reichskommissars für die sudetendeutschen Gebiete vom 18.1.1938 führt mit Wirkung vom 20.1.1938 der Verwaltungsbezirk der Bezirksbehörde die Bezeichnung „Landkreis“ die Bezirksbehörde die Bezeichnung „Der Landrat“

⁵³ Landrát Vrchlabí, inv.č. 1-2, číslo kartonu 1

und der Bezirkshauptmann die Amstbezeichnung „Landrat“. Ich ersuche um orststübliche Bekanntmachung.

Abschrift

sämtlichen Behörden und sämtlichen Kreis – Parteidienst stellen des Kreises zur gefl. Kenntis und mit der Bitte die unterstellen Dienststellen entsprechend zu verständigen

gez. Hampel
Regierungsrat
Beglaubit

překlad:

Zemská rada Vrchlabí

ve Vrchlabí 9.12.1938

Pánům starostům okresu to bude oznámeno v okresních úředních listech.

Z nařízení zemského komisaře pro Sudety z 18.1.1938 s působností od 20.1.1938 se stává správní obvod okresního úřadu označením „okres“ na „zemskou radu“ a okresní hejtman na název „zemský rada“.

Žádám o oznámení vyhlášky podle místního zvyku.

Kopie

všem úřadům a všem částí okresu. Na vědomost a s žádostí vzít toto na vědomí podřízeným úřadům komunikovat tímto způsobem

*podepsán Hampel
vládní rada
certifikované*

Der Landrat⁵⁴

Hohenelbe den 2., März 1940

Büroverfügung No. 41

⁵⁴ Landrát Vrchlabí, inv.č. 1-2, číslo kartonu 1

Infolge den gegenwärtigen Überlastung der Telefonzentrale ordne ich folgendes an:

- 1) Das Führen von Privat gesprächen von Amtsgebäude aus, ist bis auf weiteres untersagt.
- 2) Ferngespräche innerhalb des Kreises dürfen nur mit Genehmigung der Abteilungsleiter, Gespräche mit Stellen außerhalb des Kreises nur mit Genehmigung des Regierungsrates bzw. Regierungsoberinspektors geführt werden.

Ich erwarte, daß diese Anordnung genau beachtet wird und Ferngespräche nur in den dringendsten Fällen angemeldet werden.

(gez.) Krutsch

Beglaubit

překlad:

Zemská rada

Vrchlabí 2. března 1940

Kancelářské nařízení č. 41

V důsledku současného přetížení telefonních centrál nařizují následující:

- 1) Soukromé hovory z kanceláří jsou až do odvolání zakázány.*
- 2) Dálkové hovory v rámci okresu jsou možné jen s povolením vedoucího oddělení, hovory mimo okres budou prováděny s povolením vládního rady nebo vládního inspektora.*

Očekávám, že toto nařízení bude respektováno a dálkové hovory budou ohlášeny pouze v nejnáléhavějších případech.

(podepsán) Krutsch

certifikované

Büroverfügung No. 112

Betrifft: Dienstzeit im Sommerhalbjahr 1943

Um die Dienstzeit bei meiner Verwaltung und den mir unterstellten Gemeindeverwaltung der Dienstzeit bei der Regierung anzugleichen, ordne ich mit Wirkung vom 1. März 1943 folgendes an:

Montag bis Freitag	von 7,00 Uhr – 13,00 Uhr
	und von 14,30 Uhr – 17,30 Uhr
Sonnabend	von 7,00 Uhr – 13,00 Uhr

Ich weise bei dieser Gelegenheit erneut darauf hin, daß die Dienstzeit pünktlichst einzuhalten ist.

An die
Herren Abteilungsleiter im Hause und im Gesundheitsamt

An die
Herren Bürgermeister des Landkreises Hohenelbe.

Vorstehende Abschrift übersende ich zur Kenntnis und Bekantgabe in Ihrer Gemeinde

In Vertretung
gez. Dr. Zemann
Beglaubit

překlad:

Zemská rada

Vrchlabí 24. února 1943

Kancelářské nařízení č. 112

⁵⁵ Landrát Vrchlabí, inv.č. 1-2, číslo kartonu 1

aufsicht, Kreisesoberinspektor Patzig wurde zur Wehrmacht einberufen. Ergänzend zu meiner Büroverfügung Nr. 133 von 20.6.1944 ordne ich folgende Geschäftsverteilung an:

1. Von den bisherigen Dezernaten des Reg. – Oberinspektor Hauck übernehme ich aus der Staatl. Abteilung das Dezernat für die Polizeiabteilung, für die Gewerbeabteilung und für die Preisüberwachung. Einzelreferate werden fallweise von mir bearbeitet.
2. Reg.-Oberinspektor Hauck übernimmt zusätzlich zu seinen Dezernaten die Kreisselbstverwaltungsangelegenheiten, Fürsorge – und Jugendamt, Familienunterhalt und Ernährungsamt Abtlg. B, Rechnungsprüfungsamt und Staatl. Gemeindeaufsicht.
3. In der Zuständigkeit der Sachbearbeiter tritt keine Änderung ein.
4. Die Vertretung des Reg. – Oberinspektor Hauck als mein Vertreter wird fallweise von mir geregelt.

M.d.W.d.G.b.

gez. Dr. Zemann

Regierungsrat

Beglaubigt

překlad:

Zemská rada

Vrchlabí 20. března 1945

Vedoucímu oddělení

Kancelářské nařízení č. 136

Zaměstnancům místního úřadu pro sociální péči a péči o mládež, podporu rodiny a vyživovacího úřadu oddělení B.kontrolního úřadu. Okresní inspektor Hauck svolává k vojenské službě. Kromě mého nařízení č. 133 z 20.6.1944 jsem uspořádal následující nařízení:

1. *Vrchní komisař Hauck přebírá oddělení pro policejní záležitosti, obchodní záležitosti a sledování cen. Jednotlivé případy budou řešeny případ od případu.*
2. *Vrchní inspektor Hauck přibírá dodatečně ke svým stávajícím oddělením okresy se samosprávou věcí, úřad pro sociální péči a péči o mládež, podporu rodiny a vyživovacího úřadu a oddělení B.kontrolního úřadu.*

3. *V pravomocích referenta nenastane žádná změna.*

4. *Zastoupení vrchního inspektora Haucka jako zástupce bude mnou kontrolováno.*

M.d.W.d.G.b.

podepsán Dr. Zemmann

certifikované

Tagesbefehl Nr. 8⁵⁷

5.) Kohlenbedarf ist sofort telefonisch, besser aber schriftlich anzumelden beim Chef der Zivilwartung, Sonder beauftragten des Generalbevollmächtigten für die Wirtschaft Ministerialrat Plodek, Taschenbergpalais.

Anzugeben ist Name und Anschrift des Empfängers, Meng pro Woche, Empfängerbahnhof und Kohlensorte.

překlad:

Denní rozkaz č. 8

5.) Uhlí je potřeba objednat telefonicky, ale lepší je to písemně u vedoucího civilní služby zodpovědného za ekonomiku, radního Plodka.

Zadejte název a adresu příjemce, částku za týden, přijímací stanici a druh uhlí.

⁵⁷ Landrát Vrchlabí, inv. č. 1-2, číslo kartonu 1

5. Okresní národní výbor Vrchlabí 1945 – 1960

5.1 Okresní národní výbor

Národní výbory vznikly už za 1. světové války jako označení československých politických stran. Československý národní výbor byl nejvyšším výkonným a i zákonodárným orgánem, jeho rozšířením vznikl československý parlament. Během první republiky byly národní výbory jen v několika městech, během druhé světové války zanikly. Po druhé světové válce odmítli zástupci KSČ v rámci Košického programu⁵⁸ předmnichovské uspořádání státní správy. Podle vládního nařízení č. 4/1945 Sb. z. a n.⁵⁹ O volbě a pravomoci národních výborů z 5. května 1945 a směrnice ministerstva vnitra č. 6/1945 Ú.1 z 19. května 1945, která měla řešit praktické otázky, byly v každém stávajícím okresním městě zřízeny okresní národní výbory⁶⁰. Pravomoci ONV spojovaly státní správu a samosprávu. ONV byly podřízeny zemskému národnímu výboru. Úředníkem pracujícím na ONV se mohl stát jen československý občan slovanské národnosti, kvůli této podmínce vznikl problém v oblastech s převahou německého obyvatelstva. Aby se tento problém vyřešil, byly jmenovány okresní správní komise ministerstva vnitra a ty jmenovaly místní správní komise. Pro fungování úřadů nebyly dosud vytvořeny jednotné organizační a jednací řády, každý úřad si vytvářel své vlastní. V lednu 1946 byl vydán Prozatímní organizační řád zemských a okresních národních výborů z 18. ledna 1946 (vyhláška č. 299/1946 Ú.1. I) a vyhláška o prozatímních jednacích řádech pro ONV z 3. října 1946 (č. 1865/1946 Ú.1). Tato nařízení stanovila počet členů ONV podle počtu obyvatel, kompetence mezi plénem, radu, předsedu, předsednictvo, referenty, komise a poradní sbory. Předseda ONV zastupoval svůj úřad ve veřejném životě, svolával a řídil schůze, pléna a rady. Zaměstnanci úřadu se nazývali referenti a řídili své referáty.

Referáty ONV červen 1949⁶¹

- Referát samosprávy, finanční a okresní hospodářství
- Referát osídlovací, konfiskace, státní majetek
- Sociální a zdravotnický referát
- Bezpečnostní referát

⁵⁸ Košický vládní program 5. dubna 1945

⁵⁹ SB. z. a .n – Sbírnka zákonů a nařízení

⁶⁰ dále jen ONV

⁶¹ VAŇKOVÁ, Věra; ZAHRADNÍK, Pavel. Okresní národní výbor Vrchlabí (1918) 1945 – 1960(1970). inventář I. svazek. NAD č.892. Trutnov 2008, s. 7

- Zemědělský referát
- Referát školství, kultury a lidové osvěty
- Dopravní referát
- Zásobovací a vyživovací, družstevní a kontrolní referát
- Průmyslový referát
- Živnostenský referát
- Silniční, stavební, vodohospodářský a technický referát
- Referát tisku, tělovýchovy, propagace a informací

Po druhé světové válce se musely rozšířit agendy stávající okresních úřadů o agendy týkající se konfiskace majetku Němců, odsunu Němců, osídlování pohraničí, náhrad válečných škod a družstevničení.

5.2 Okresní národní výbor Vrchlabí

Okresní národní výbor Vrchlabí⁶² vznikl na základě vládního nařízení č. 4/1945 Sb. o volbě a pravomoci národních výborů z 5. května 1945 a směrnice č. 6/1945 Ú.1 ze dne 19. května 1945. Dle tohoto nařízení měl být zřízen v každém stávajícím okresním úřadu okresní národní výbor. ONV měl převzít pravomoci okresních úřadů, jejich zastupitelstva a hejtmana. Na základě výzvy Konrada Henleina měl být vrchlabský úřad předán československé vládě ještě předtím, než by ho převzala Rudá armáda. Toto předání proběhlo 8. května 1945, státní správu vykonávali i nadále stejní zaměstnanci úřadu, úředním jazykem se stala čeština. Tlumočníkem pro styk s německým obyvatelstvem se stal vrchní inspektor František Bach. Během dalších dní byly převzaty i další úřady, například pošta nebo železniční stanice. Později vznikl v Jilemnici Revoluční národní výbor⁶³, který spolupracoval s ONV Vrchlabí. Protože v té době bylo na místech úředníků mnoho „státně nespolehlivých obyvatel“, byla nutná jejich výměna. Pro tento akt byla vytvořena Okresní správní komise⁶⁴.

RNV se 11. května 1945 přeměnil na Prozatímní národní výbor, ten se 18. května změnil na Místní správní komisi⁶⁵ a z té se vytvořila OSK. S vytvořením OSK nesouhlasil Krajský národní výbor v Jičíně. Spor byl vyřešen až Zemským národním výborem v Praze a to vytvořením okresních správních orgánů a tím bylo vyřešeno ustanovování OSK. Předsedou

⁶² dále jen ONV Vrchlabí

⁶³ dále jen RNV

⁶⁴ dále jen OSK

⁶⁵ dále jen MSK

OSK ve Vrchlabí se stal dr. Ludvík Svátý. V každé obci vrchlabského okresu byly dále zakládány Místní správní komise. 25. srpna 1945 ukončila OSK svoji činnost a došlo k ustanovení Okresního národního výboru. Předsedou nového ONV Vrchlabí se stal Jaroslav Fajstavr. Jednou z prvních činností ONV Vrchlabí byla transformace Místních správní komisí v obcích na národní výbory.

Nově vzniklý ONV Vrchlabí začal řešit záležitosti týkající se otázky německých obyvatel, proto byla ustanovena Trestně nalézací komise, jejíž hlavní náplní byl odsun německých obyvatel a osídlení pohraničí Čechy. Z důvodů odsunu německých obyvatel došlo k zásadním společenskoekonomickým změnám v celém pohraničí. Průmyslové i zemědělské podniky v podstatě ze dne na den přišly o kvalifikované pracovní síly, zároveň došlo k úplné devastaci společenského a kulturního života. Před pracovníky ONV stál nelehký úkol zajistit s nově příchozími obyvateli výrobu a tím i zachovat významný ekonomický potenciál oblasti. V plánech ONV Vrchlabí bylo vybudování nové okresní nemocnice.

9. května 1948 byla přijata ústava jako zákon č. 150/1948 Sb., ústavou bylo dáno, že se ONV staly součástí státní správy a vykonávaly státní správu v obcích, okresech a krajích. Zachovány zůstaly Místní národní výbory a Okresní národní výbory, Zemské národní výbory byly nahrazeny Krajskými národními výbory. Při každém ONV vznikly nové referáty.

Nové referáty ONV⁶⁶:

- I. pro všeobecné věci
- II. plánovací
- III. bezpečnostní
- IV. pro školství, osvětu a tělesnou výchovu
- V. práce a sociální péče
- VI. zdravotní
- VII. finanční
- VIII. hospodářský
- IX. zemědělský
- X. pro vnitřní obchod a výživu
- XI. technický

⁶⁶ VAŇKOVÁ, Věra; ZAHRADNÍK, Pavel. Okresní národní výbor Vrchlabí (1918) 1945 – 1960(1970). inventář I. svazek. NAD č.892. Trutnov 2008, s. 17

Referát s označením I. pro všeobecné vnitřní věci vedl předseda ONV, referát II. plánovací vedl náměstek předsedy.

V roce 1949 přibýly do stávajících referátů ONV nové agendy. Tyto nové agendy rozšířily referáty na 16 oddělení.

Další agendy:⁶⁷

XII. zrušené okresní péče

XIII. berní správa

XIV. okresní úřad ochrany práce

XV. okresní školní výbory

XVI. katastrální a zeměměřičský úřad

V roce 1950 byly ONV Vrchlábí přidány pravomoci z Fondu národní obnovy a působnost Okresních osvětových rad. Zároveň s těmito změnami byla ONV Vrchlábí odejmuta bezpečnostní agenda.

Další změny v referátech ONV stanovilo vládní nařízení (č.121/1951 Sb.) z roku 1951.

Referáty ONV Vrchlábí po změnách v roce 1951⁶⁸:

I. pro organizaci lidové správy

II. plánovací (tento referát byl v roce 1952 zrušen)

III. pro vnitřní věci a bezpečnost

IV. pro školství a osvětu

V. pracovních sil

VI. zdravotní

VII. finanční

VIII. hospodářský

IX. zemědělský

X. technický (tento referát se později přejmenoval na referát pro výstavbu)

V této době byly nově stanoveny bezpečnostní, trestní, kulturně školská, zemědělská, zásobovací, cestovního ruchu a technická komise. S novými agendami přibývá počet zaměstnanců úřadu.

⁶⁷ VAŇKOVÁ, Věra; ZAHRADNÍK, Pavel. Okresní národní výbor Vrchlábí (1918) 1945 – 1960(1970). inventář I. svazek. NAD č.892, Trutnov 2008, s. 18

⁶⁸ tamtéž s. 18

V 50. letech dochází k radikálnímu úbytku úředníků kvůli převodu zaměstnanců do výrobní sféry. Odcházejí kvalifikovaní úředníci a nastupují tzv. „dělnické kádry“.

V roce 1953 získal ONV Vrchlabí okresní národní pojišťovnu. V této době se stal hlavní organizátorem kolektivizace v okrese.

V roce 1954 byl vydán nový ústavní zákon č. 12/1954 Sb., který určoval, že členové pléna ONV měli být voleni a každý okres měl být rozdělen do volebních obvodů. Obyvateli zvolené plénum si ze svých řad volilo předsedu. Dále byl tímto zákonem zrušen referentský systém, místo toho vznikly odbory. Každý odbor musel vést kvalifikovaný pracovník.

Odbory z roku 1954:

1. odbor zemědělský
2. odbor pro místní hospodářství
3. odbor finanční
4. odbor pro školství a kulturu
5. odbor pro obchod
6. odbor pro vnitřní věci
7. odbor pracovních sil
8. odbor pro výstavbu
9. odbor průmyslový
10. odbor zdravotnický
11. odbor sociálního zabezpečení
12. odbor okresní plánovací komise
13. odbor všeobecný

Roku 1957 proběhly nové volby členů pléna ONV. Nový zákon č. 5/1957 Sb., stanovil nový odbor pro výkup zemědělských výrobků, po dvou letech byl ale sloučen se zemědělským odborem.

V roce 1960 dochází k reorganizaci státní správy (zákon č. 36/1960 Sb.⁶⁹). Tímto zákonem byl snížen počet krajů z dosavadních 19 na 11 a také snížen počet okresů na 1/3 původního počtu. Okres Vrchlabí byl sloučen s okresem Trutnov a okresní národní výbor zanikl k datu 12. června 1960.

⁶⁹ zákon č. 36/1960 Sb. o územním členění státu

5.2.1 Politický okres Vrchlabí

Politický okres Vrchlabí tvořily dva soudní okresy: soudní okres Vrchlabí a soudní okres Hostinné.

soudní okres Vrchlabí tvořily tyto obce⁷⁰

• Bedřichov	Harta	Černý Důl
• Dolní Branná	Herlíkovice	Pommerndorf
• Dolní Dvůr	Horní Lánov	Prostřední Lánov
• Dolní Lánov	Horejší Vrchlabí	Volský Důl
• Čistá	Krausovy Boudy	Vrchlabí
• Fořt	Kunčice	Špindlerův Mlýn

soudní okres Hostinné tvořily tyto obce

• Arnultovice	Dolní Olešnice	Javorník
• Bolkov	Heřmanovy Sejfy	Klásterská Lhota
• Borovnička	Horní Brusnice	Mostek
• Čermná	Horní Olešnice	Prosečné
• Debrné	Hostinné	Souvat'
• Dolní Brusnice	Chotěvice	

V roce 1949 se soudní okres Hostinné změnil. Obce Borovnička, Debrné, Dolní Brusnice, Horní Brusnice, Mostek a Souvat' nyní spadaly pod soudní okres Dvůr Králové nad Labem.

K 1. lednu 1949 tvořily vrchlabský politický okres tyto obce

• Arnultovice	Herlíkovice	Prosečné
• Čermná	Heřmanovy Sejfy	Prostřední Lánov
• Černý Důl	Horní Lánov	Strážné
• Čistá	Horní Olešnice	Špindlerův Mlýn
• Dolní Branná	Hostinné	Volský Důl
• Dolní Dvůr	Chotěvice	Vrchlabí
• Dolní Lánov	Klásterská Lhota	
• Dolní Olešnice	Krausovy Boudy	

⁷⁰ Vaňková, Věra; Zahradník, Pavel. Okresní národní výbor Vrchlabí (1918) 1945 – 1960(1970). inventář I. svazek. NAD č.892. Trutnov 2008, s. 26

5.2.2 Předsedové ONV Vrchlabí⁷¹

Augustin Kubát	květen 1945
Alois Vaňous	11. – 18. května 1945
František Martínek	18. – 31. května 1945
Ludvík Svatý	31. 5 – 25.8 1945
Jaroslav Fajstavr	25.8. 1945 – 24.6. 1946
Josef Čermák	24.6. 1946 – 12.1. 1949
Antonín Beneš	12.1. 1949 – 4.12. 1953
Josef Paulů	4.12. 1953 – 5.4. 1956
Karel Knap	5.4. 1956 – 12.6. 1960

5.3 Spisová služba

Po vzniku okresních národních výborů nebyl pro jejich fungování sestaven spisový řád a registraturní plán. Byly vydány směrnice, ty ale nebyly úředníky dodržovány. Zaměstnanci ONV si zaváděli vlastní třídění došlých materiálů nebo používali spisové plány převzaté od okresních úřadů předmnichovské republiky. Tento spisový plán pocházel z roku 1935 (oběžník ministerstva vnitra z 5.11. 1939 č. B-1050-25/5) z dob fungování okresních úřadů a dělil se do 11. skupin. Pro správné fungování spisové služby ONV byl nevyhovující, protože neobsahoval agendy, které se objevily po druhé světové válce - například konfiskace majetku, odsuny německého obyvatelstva, přidělové hospodářství nebo náhrady válečných škod. Tyto agendy byly přidávány k některým stávajícím skupinám.

11. skupinový plán⁷²: I. Ústavní věci státu, zemí, okresů a obcí

II. Hospodářské a finanční věci

III. Bezpečnost

IV. Spolky a shromáždění

V. Vojenské věci

VI. Živnosti, obchod a průmysl

VII. Školství a osvěta, kultovní, manželské, matriční a nadační věci

⁷¹ Vaňková, Věra; Zahradník, Pavel. Okresní národní výbor Vrchlabí (1918) 1945 – 1960(1970). inventář I. svazek. NAD č.892. Trutnov 2008, s. 28

⁷² použito podle metodického pokynu OŘA MV ze dne 11. února 1998, č. j. AS/1-551/98

- VIII. Sociální péče
- IX. Zdravotní a veterinární péče
- X. Zemědělské, honební, lesní a vodní věci
- XI. Věci civilních techniků, stavební, požární, dopravní a strojní

V roce 1948 se objevují první snahy o zjednodušení a urychlení práce v administrativě. Vynaložené úsilí na zjednodušení administrativní agendy nebylo úspěšné, protože během 12ti let fungování ONV se na úřadě vystřídaly 4 registraturní systémy a spisové plány.

Úřad nevykonával jednotnou spisovou službu. Neměl hlavní spisovnu, podatelnu, výpravnu ani písárnu. Ty si vedla jednotlivá oddělení úřadu samostatně. K 31. prosinci 1948 se uzavřely dosavadní registraturní pomůcky kromě podacích protokolů a byly zavedeny spisové průvodky⁷³. Číslo jednacích se přestalo používat a bylo nahrazeno jednacím značkou, která vznikla spojením spisového znaku a data podání.

1. ledna 1949 začal platit výnos ministerstva vnitř. č. K – 662 – 6/11 – 1948 – I/4⁷⁴ tzv. Prozatímní spisový plán. Bylo vytvořeno 8 skupin desetinného třídění, které se dále dělily na oddíly a hesla.

- 8 skupinový plán⁷⁵:
- 1 Veřejná správa
 - 2 Vnitřní správa
 - 3 Školství a kultura
 - 4 Zdravotní a sociální správa
 - 5 Hospodářství
 - 6 Zemědělství
 - 7 Technika
 - 8 Finance

0 patřila věcem všeobecným a 9 byla pro věci různé.

Tento systém byl velice složitý a po dvou letech fungování skončil. Byl zaveden nový spisový plán s platností od 1. ledna 1951 (oběžník MV z 28.11. 1950 zn. 185/14-8/7-1950-

⁷³ pomůcka pro evidenci spisů, lístky formátu A6, ukládány do kartoték podle spisového plánu a podle abecedy

⁷⁴ použito podle metodického pokynu OŘA MV ze dne 11. února 1998, č.j. AS/1-551/98

⁷⁵ použito podle metodického pokynu OŘA MV ze dne 11. února 1998, č.j. AS/1-551/98

I/6⁷⁶). Tento systém byl 10ti skupinový. Každá skupina byla dále dělena do 10ti oddílů, 10ti hesel a podhesel. Tato struktura byla ještě složitější než předchozí spisový plán. Jednací značka se skládala z označení příslušné skupiny, spisového znaku a data přijetí. Úředníci špatně přidělovali znaky pro všeobecné záležitosti. Byla také zrušena spisová průvodka, ta byla nahrazena kontrolními záznamy došlé korespondence, které si vedl každý odbor sám.

10ti skupinový plán: 0 Mezinárodní právo, státní zřízení a společenské věci veřejné
1 Společné věci hospodářské a organizace hospodářské správy
2 Vnitřní správa
3 Kulturní věci a tělesná výchova
4 Kádry a sociální a zdravotní péče
5 Průmysl, obchod a výživa
6 Zemědělství
7 Technika a doprava
8 Finance
9 Soudnictví

V roce 1954 byla vydána nová směrnice o vedení spisové služby č. 250/1954 Sb.i. NV, která začala platit 1. ledna 1955. Měl to být další pokus o zjednodušení spisové služby. Vytvořil se nový jednodušší spisový plán. Už ne podle desetinného třídění, ale odborů. Opět se centralizovala spisová služby na úřadě, byla zavedena jednotná podatelna, výpravna a spisovna.

Třídění dle odborů⁷⁷: PK/1-99 Okresní plánovací komise
OK/1-99 Organizační a kontrolní odbor
Kádr/1-99 Odbor kádrový
Vnitř/1-99 Odbor pro vnitřní věci
Círk/1-99 Odbor pro věci církevní
Škol/1-99 Odbor školský
Kult/1-99 Odbor kultury
Prac/1-99 Odbor pracovních sil

⁷⁶ použito podle metodického pokynu OŘA MV ze dne 11. února 1998, č.j. AS/1-551/98

⁷⁷ Vaňková, Věra; Zahradník, Pavel. Okresní národní výbor Vrchlabí (1918) 1945 – 1960(1970). inventář I. svazek. NAD č.892. Trutnov 2008, s. 37

Zdrav/1-99 Odbor zdravotnictví
Výst/1-99 Odbor pro výstavbu
MH/1-99 Odbor pro místní hospodářství
Obch/1-99 Odbor pro obchod
Dopr/1-99 Odbor dopravní
Prům/1-99 Odbor průmyslový
Zem/1-99 Odbor zemědělský
VH/1-99 Odbor pro vodní hospodářství
Les/ 1-99 Odbor pro lesy a dřevařský průmysl
Fin/1-99 Odbor finanční

Hesla, která obsahoval předchozí spisový plán, jsou zde nahrazena čísly 1-99, kdy 1 je označení pro věci všeobecné a 99 pro věci různé. Každý odbor si vedl kromě vlastního podacího protokolu ještě navíc rejstříky. Z rejstříků zpracovávaných u ONV Vrchlabí se dochoval jen jeden a to z finančního odboru. Kvůli reorganizaci odborů chybí ve spisovém plánu některé agendy a vzniká tak rozdíl mezi skutečností a spisovým plánem. Proto je v roce 1959 vydána již poslední instrukce č. 4/1959 Sb.i. NV, která obsahuje nový spisový plán, který platí až do roku 1976. Podací protokoly byly vedeny již centrálně pro celý úřad. Spisovnu ONV Vrchlabí spravoval vnitřní odbor.

Nové rozdělení⁷⁸: 51-99 Všeobecné znaky
101-108 Organizace činnosti národních výborů
126-131 Kontrola
151-157 Plánování
176 – 182 Finance
201 – 215 Zemědělství – lesní hospodářství
251 – 255 Místní hospodářství
276 – 283 Doprava
301 – 307 Obchod
326 – 333 Výstavba
401 – 409 Vodní hospodářství
426 – 430 Výkup zemědělských výrobků, potravinářský a jiný průmysl

⁷⁸ Vaňková, Věra; Zahradník, Pavel. Okresní národní výbor Vrchlabí (1918) 1945 – 1960(1970). inventář I. svazek. NAD č.892. Trutnov 2008, s. 38

- 451 – 459 Školství a kultura
- 460 – 464 Záležitosti církevní
- 501 – 509 Pracovní síly
- 526 – 532 Zdravotnictví
- 551 – 559 Sociální zabezpečení
- 601 – 622 Vnitřní správa

5.3.1 Podací protokoly

V roce 1945 byl veden centrální podací protokol pro celý úřad, dále byly vedeny protokoly tajné, důvěrné a všeobecné. Od roku 1949 byly vedeny podací protokoly jen pro tajné záležitosti a to až do roku 1960, kdy došlo ke zrušení některých ONV.

Podací protokoly všeobecné byly vedeny ručně v knižní vazbě, do předtištěných kolonek pro vyplňování záznamů ((číslo jednací, kterého dne a měsíce kus došel, odkud došel (datum a číslo), věc, na koho vyřízen a jak (krátký obsah), vyřízen dne, vypraven dne, značka spisu)). Jako příklad uvádím část všeobecného podacího protokolu z roku 1946 vedeného u ONV Vrchlabí.

Podací protokol – všeobecný 1946⁷⁹

Číslo jednací	Kterého dne a měsíce kus došel	Odkud došel (datum a číslo)	Věc	Na koho vyřízen a jak (krátký obsah)	Vyřízen dne	Vypraven dne	Značka spisu
13664	28. IX.1946	O.N.V 33305 zde 22.11	Zrušení národní správy a odvolání národních správců.	Živn.			I. 278
14786	19.XII.1946	Odborná škola pro ž. povolání 1573/46. zde 18.12	Žádost o zřízení telefonní stanice.	ú			VII. 1h.
14787	19.XII.1946	Aut. závody 1514/46 zde 19.12	Žádost o přidělení peřin pro zaměstnance	st.m			I. 32 b.
14790	19.XII.1946	Krajský soud, Jičín J.K.VII.675. 12.12	Parák Frant. zastavení trestního řízení	ohl.			III. 14.

Podací protokoly tajné byly vedeny ručně v předtištěné sešitové podobě s danými kolonkami (číslo jednací, datum, od koho, komu, obsah, vyřízení). Jako příklad uvádím podací protokoly tajné, vedené u ONV Vrchlabí v letech 1945 a 1946.

⁷⁹ AF ONV Vrchlabí, Podací protokol – všeobecný 11991 – 15243, 1946, inv.č 199 , číslo kartonu 109

Podací protokol – tajné 1945⁸⁰

číslo jednací	datum	od koho	komu	obsah	vyřízení
1/45 taj.	23.8.1945	MV, Praha	/	pátrání po německých tajných zbraní	oběžník SNB
10	23/8	MV, Praha	/	Ukrajinci u Haliče spolupráce s Němci	oběžník SNB
16	29/8	Zemský národní výbor v Praze	/	Německá kniha osvobození - pátrání	oběžník SNB
27	4/10	Zemský národní výbor v Praze	/	korespondence zajatců a osob zajištěných - rozhodnutí	správa sběr. tábora na vědomí

Podací protokol – tajné 1946⁸¹

číslo jednací	datum	od koho	komu	obsah	vyřízení
151	23.7. 1946	ministerstvo dopravy č.j.30593/46 3/3 z 121 z 1946	/	nová evidence motorových vozidel – II.dodatek	na vědomí
164	26.8	Státní statistický úřad Praha č.j. 10/1135/II ze dne 14/8 46	/	zjišťování cen v „černém obchodu“	Po zjištění cen postoupíme zpět úřadu statistickému

⁸⁰ AF ONV Vrchlabí, Podací protokol – tajné, 1945, inv. č. 195, číslo kartonu 105

⁸¹ AF ONV Vrchlabí, Podací protokol – tajné, 1946, inv. č. 196, číslo kartonu 106

6. Porovnání vývoje kancelářských činností úřadu ve sledovaném období

Rozdíly fungování spisové služby v jednotlivých obdobích jsou zřejmé. Nejpatrnější změny jsou v rozdílné agendě vyřizované úřadem. Nejjednodušší a nejefektivnější spisovou službu vykonávalo okresní hejtmánství, za fungování landrátu a ONV byla spisová služba nepřehledná a neefektivní.

Okresní hejtmánství mělo na rozdíl od landrátu a ONV společnou podatelnu pro celý úřad a společný podací protokol. Za fungování landrátu si podací protokol vedl každý úředník svého oddělení sám, takový postup byl zaveden i u ONV. V roce 1955 byla u ONV opět centralizována spisová služba na úřadě, a byla tedy zavedena jednotná podatelna, výpravna i spisovna.

Co se týče rozdělení úřadu podle agendy na skupiny a na odbory, tak vždy nastupující úřad převzal alespoň do začátků svého fungování staré principy rozdělení spisové služby, které postupem let nahradil za své.

Dokumenty vyřizované v letech 1868 až 1938 byly vždy uloženy v budově úřadu. Nejdříve to bylo v budově okresního hejtmánství (dnešní Finanční úřad ve Vrchlabí), po přechodu na landrát byly uloženy tam a nakonec i v sídle ONV (dnes sídlo Městského úřadu Vrchlabí). Špatné uložení dokumentů, především ve sklepech budovy se podepsalo na jejich stavu a do dnešní doby se jich dochovalo jen malé množství. Dnes jsou zbylé dokumenty stejně jako dokumenty z období landrátu a ONV uloženy v okresním archivu v Trutnově. Během let byly s dokumenty prováděny neuvážené skartace.

7. Závěr

Konec 18. a začátek 19. století je především v Evropě významný vznikem tzv. průmyslové revoluce. Vynález parního stroje a jeho nasazení ve výrobě způsobil přechod od manufakturní výroby k průmyslové výrobě tak, jak ji známe dnes. Zdokonalení výrobních procesů mělo zásadní vliv na společenské poměry. Dochází k postupnému oslabování vlivu šlechty na běžný život a ke vzniku nových společenských tříd. S měnící se strukturou společnosti se zvyšovaly nároky na sladění potřeb obyvatel s potřebami státu.

Představitelé států si stále více uvědomovali význam vzdělání, zdravotní péče, zpřesnění majetkové držby z důvodů lepšího výběru daní, zkvalitnění chudinské péče, zkvalitnění obrany státu apod. Všechny výše uvedené požadavky si v průběhu 19. století vynutily efektivní řízení státu a budování efektivní státní správy.

Ve své práci mapuji postupně celé období od počátků státní správy v českých zemích habsburské monarchie až po fungování státní správy na úrovni okresního národního výboru, se zaměřením na státní správu ve Vrchlábí a to v širším historickém kontextu.

Celé sledované období vývoje státní správy je poznamenáno nejen společenskou poptávkou, ale i politickými poměry, které v dané části období panovaly. To se v plné míře projevilo ve vývoji státní správy na Vrchlabsku. Standardní výkon státní správy za habsburské monarchie a první republiky byl vystřídán německou státní správou v období 1938 až 1945. Německý model státní správy byl v roce 1945 nahrazen opět modelem českým, jehož poválečné, jistě z počátku složité fungování, bylo v regionu zkomplikováno odsunem německého obyvatelstva a postupným příchodem obyvatel z vnitrozemí Čech bez užších společenských, kulturních i pracovních vazeb na zdejší oblast. Společenské změny po roce 1948 a vynucený odchod některých zkušených úředníků do výroby způsobily zhoršení fungování státní správy.

Zaujalo mě období fungování okresních hejtmanství, a to nejen požadavky na morální kodex úřednictva, ale i rozsahem činností. Osoba okresního hejtmana v sobě musela nutně slučovat znalosti mnoha různých, někdy až protichůdných oborů. Překvapil určitý chaos ve spisové službě v období 1938 až 1945 tedy v období landrátu, kdy státní správu vykonávali úředníci německé národnosti a to z důvodu obecně tradovaného německého smyslu pro pořádek, přesnost a důkladnost.

Celé sledované období vývoje státní správy je také poznamenáno průběžnou snahou o vybudování efektivní a jednoduché a tím i levné státní správy. S nadsázkou lze konstatovat,

že v případě státní správy ve Vrchlabí bylo toto úsilí korunováno úspěchem v roce 1960 sloučením ONV Vrchlabí s ONV Trutnov a vznikem nového okresu se sídlem okresního národního výboru v Trutnově. V roce 1960 tedy byla ukončena téměř stoletá historie vyššího celku státní správy ve Vrchlabí, od té doby je Vrchlabí městem s vlastní samosprávou, v současné době s rozšířenou působností.

8. Resumé

Late 18th and early 19th century is particularly significant in Europe, the emergence of so-called industrial revolution. The invention of the steam engine and its deployment in production caused by the transition from manufacture production to industrial production, as we know it today. Improved manufacturing processes had a significant impact on social relations. There is a gradual weakening of the influence of the nobility of everyday life and the emergence of new social classes. With the changing structure of the increased demands on the alignment needs of residents with their needs.

Representatives of the States are increasingly aware of the importance of education, health care, more accurate property holdings in order to better tax collection, improving poor care, improving national defense, etc. All the above requirements during the 19 century necessitated effective management of the state and building an effective state administration.

In this work present gradually over the period from the beginnings of government in the Czech lands of the Habsburg monarchy to the functioning of public administration at the District National Committee, focusing on state administration and Vrchlabi in a broader historical context.

The entire reporting period the development of state administration is marked not only a social demand, but also the political situation, which prevailed in that part of the period. This is fully reflected in the development of public administration at Vrchlab. Standard power for the government of the Habsburg monarchy and the First Republic was replaced by the German administration in the period 1938 to 1945. German model of state government in 1945 replaced by Czech model again, certainly from the beginning of the operation of government was complicated in the region complicates deportation of the German population and the gradual arrival of people from the interior of Bohemia without closer social, cultural and professional ties to the local area. Social changes after 1948 and the forced retirement of some senior officials in the production caused deterioration in the functioning of government.

Intrigued me the operation of the district office, not only the requirements of the moral code of bureaucracy, but also the scope of activities. Person of the district governor in it does not necessarily have to combine knowledge of many different, sometimes contradictory occupations. To some extent I was surprised by the chaos in a registry service for the period 1938-1945 during a period of landrat which government officials engaged in the German nationality due to the traditional German sense of order, accuracy and thoroughness.

The entire reporting period the development of state administration is also marked by ongoing efforts to build effective and simple and thus cheap government. With exaggeration we can say that in the case of administration in Vrchlabi these efforts were crowned with success in 1960 District National Committee Vrchlabi with District National Committee Trutnov and emergence of a new county-based District National Committee in Trutnov. In 1960 was completed nearly a century history of higher unit of government in Vrchlabi, since it is Vrchlabi city with its own local government, currently with extended powers.

9. Použité prameny a literatura

Archivní pomůcka:

- RÁZEK, Miroslav. Okresní úřad Vrchlabí 1868 – 1938, inventář, Státní archiv v Zámrsku, 1960, JAF 788
- Dr. LACHOTA, Josef. Úřad zemského rady (Landrat) Vrchlabí 1938 (1884) – 1945, inventář, Státní archiv Zámrsk, 1961
- VAŇKOVÁ, Věra; ZAHRADNÍK, Pavel. Okresní národní výbor Vrchlabí (1918) 1945 – 1960 (1970), inventář I. svazek, NAD č.892, Trutnov 2008

Archivní fond:

- Okresní úřad Vrchlabí, inventární číslo 133, 134, 204
- Landrát Vrchlabí, inventární číslo 1-2, číslo kartonu 1
- ONV Vrchlabí, Podací protokol – tajné, inventární číslo 195, 196, 199
- ONV Vrchlabí, Podací protokol – všeobecný 11991 - 15243, inventární číslo 199

Literatura:

- LOUDA, Jiří; ZÁZVORKOVÁ, Blanka. *Zmizelé Čechy: Vrchlabí*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-757-2
- FLÉGL, Emil. *Průvodce Vrchlabím*. Vrchlabí: nakladatel Josef Krbala, 1946
- MACKOVÁ, Marie. Úřednictvo venkovských okresů v Čechách (1848 – 1914). In: *Vlastivědný sborník Ústí nad Orlicí, Supplementum 4. Ústí nad Orlicí 2001*
- VYSKOČIL, Aleš. C. k. úředník ve zlatém věku jistoty. *Historický ústav*. Praha. 2009 ISBN 978-80-7286-149-1
- RADVANOVSÝ, Zdeněk (ed.). *Historie okupovaného pohraničí 1938 – 1945, díl 1*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Ústí nad Labem. 1998. ISSN 1212-3439
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka; JANÁK, Jan; DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. 2.vydání. Nakladatelství Lidové noviny, Praha. 2007. ISBN 978-80-7106-906-5
- REIL, Roman. *Správní vývoj okresu Trutnov po roce 1848*. Univerzita Palackého, Olomouc. 2001
- Metodický pokyn OŘA MV ze dne 11. února 1998, č. j AS/1-551/98
- *Základní právní normy týkající se vývoje státní správy první instance v letech (1848) 1850 - 1945*

Přílohy

Seznam příloh

1. Podací protokol č. j. 1 - 1548, 1.1 – 30.8. 1868
- desky podacího protokolu
(AF Okresní úřad Vrchlabí, inv. č. 133, č. knihy 1)
2. Podací protokol č. j. 1 - 1548, 1.1 – 30.8. 1868
- vlastní zápisy v protokolu
(AF Okresní úřad Vrchlabí, inv. č. 133, č. knihy 1)
3. Podací protokol č. j 1 – 7718, 1.1 – 31.12 1872
- desky podacího protokolu
(AF Okresní úřad Vrchlabí, inv. č. 134, č. knihy 2)
4. Podací protokol č. j 1 – 7718, 1.1 – 31.12 1872
- vlastní zápisy v protokolu
(AF Okresní úřad Vrchlabí, inv. č. 134, č. knihy 2)
5. Podací protokol č. j 1 – 14800, 1.1 – 2.7 1919
- desky podacího protokolu
(AF Okresní úřad Vrchlabí, inv. č. 204, č. knihy 105)
6. Podací protokol č. j 1 – 14800, 1.1 – 2.7 1919
- vlastní zápisy v protokolu
(AF Okresní úřad Vrchlabí, inv. č. 204, č. knihy 105)
7. Kancelářské nařízení č. 17 (1939)
(AF Landrát Vrchlabí, inv. č. 1 – 2, č. kartonu 1)
8. Razítko
(AF Landrát Vrchlabí, inv. č. 1 – 2, č. kartonu 1)
9. Podací protokol – všeobecný 11991 – 15243
(AF ONV Vrchlabí, inv. č. 199, č. kartonu 109)

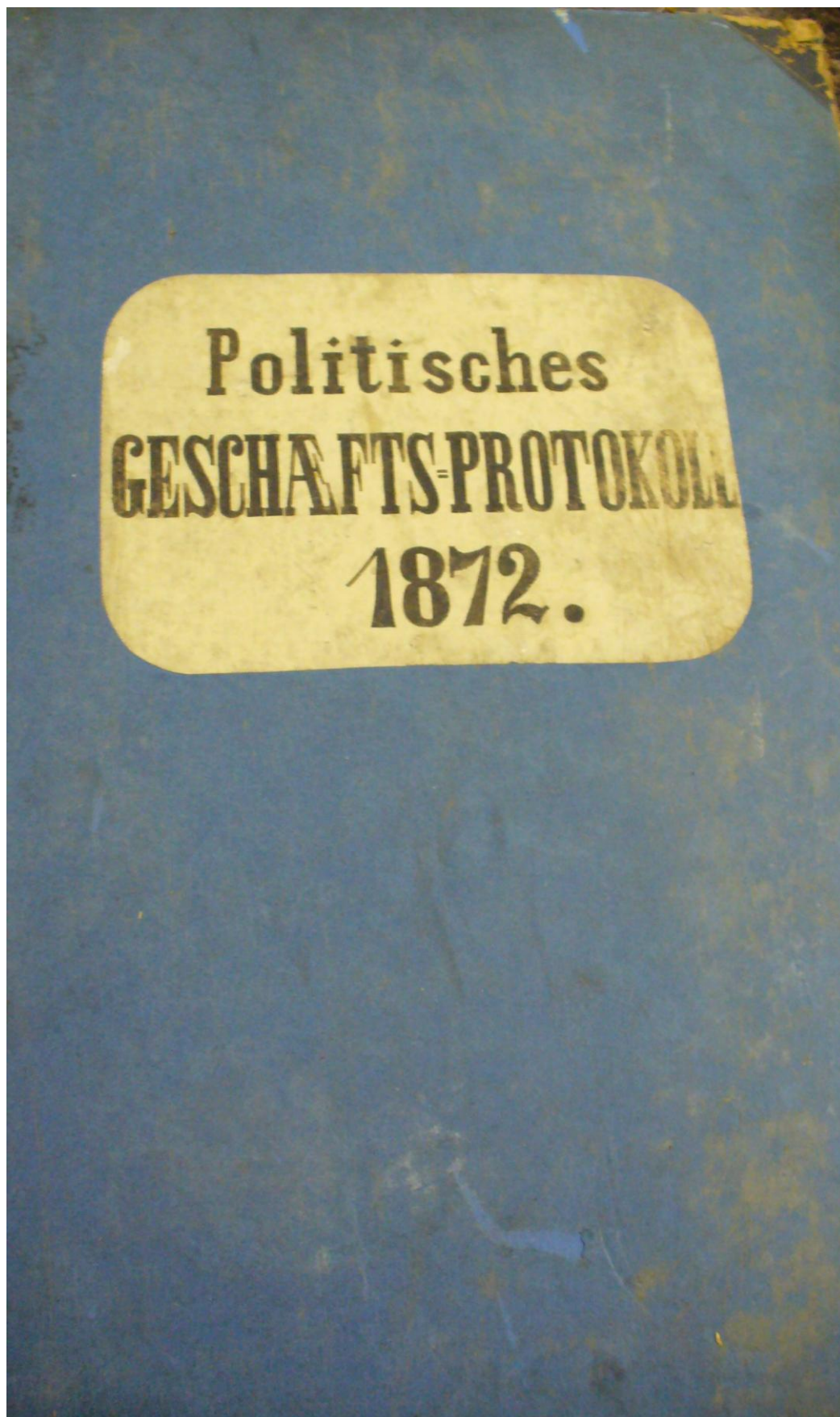

Obr. č. 1 desky podacího protokolu

Politisches Geschäfts-Protokoll. 1868

Gechäfts- Zahl	Datum des Einkom- mens	Von wem eingelangt (Datum, Zahl)	Gegenstand der Eingabe	Erledigung, an wen, kurzer Inhalt	Datum der Erledi- gung	Tag und Mer- der Expedi- rung	Regi- stratur- Bezeich- nung
1	1. 11. 1868	Stefan... 1868	1	1	13 23 1-1167
2	2	3	8 1 73
3	9	9	7 1 17
4	16	31	8 7 11

Obr. č. 2 Vlastní zápisy v protokolu 1868

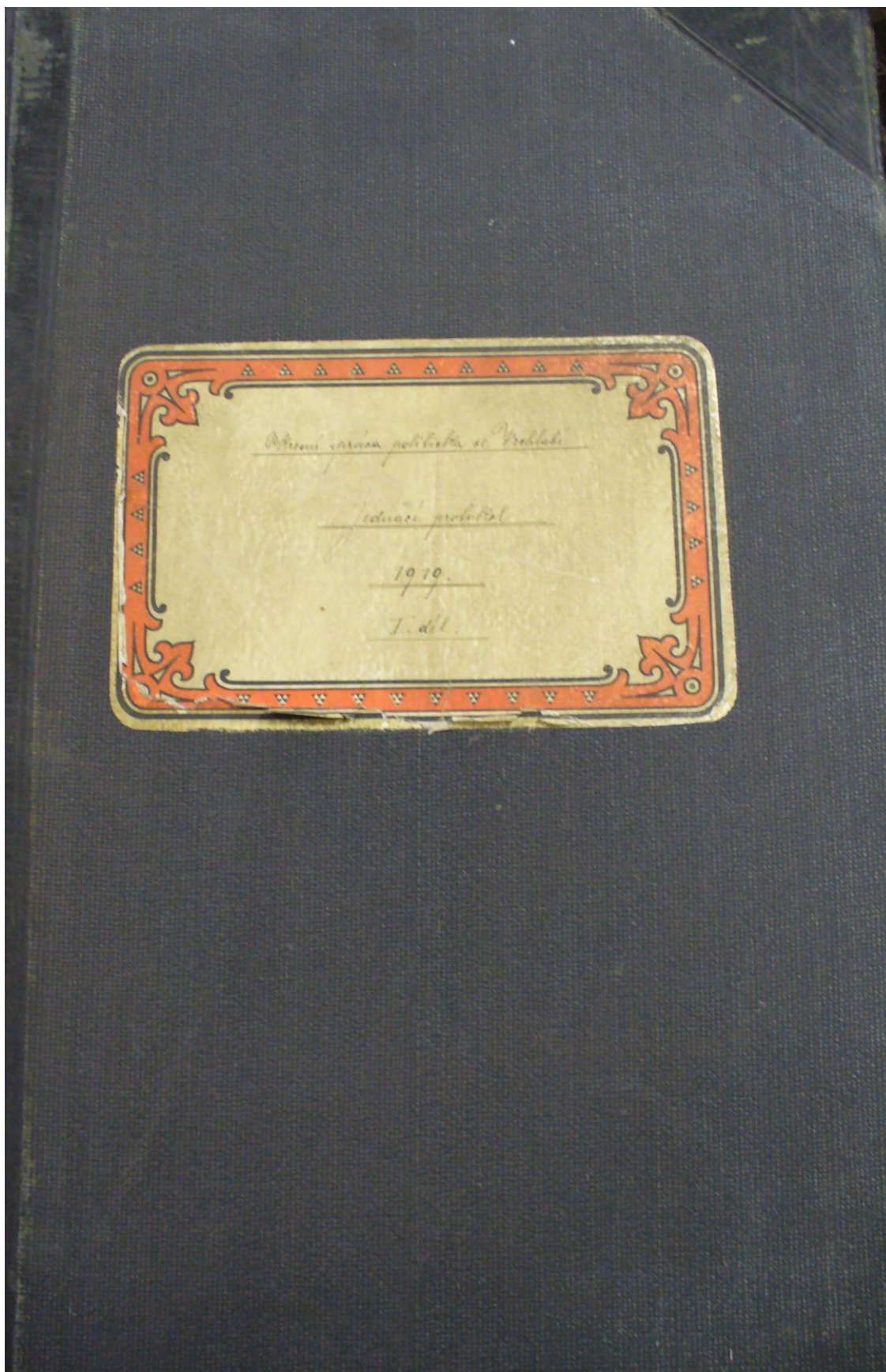

Obr. č. 3 desky podacího protokolu

Politisches Geschäfts-Protokoll. — Politický protokol jednací.

Besitz, ta- Jahr — Číslo jednací	Datum des Einlan- ges — Kategorie mášan a des des des	Don wem eingelangt	Gegenstand der Eingabe	Erledigung.	Datum des Erledi- gung	Zug auf die Erledi- gung	Weg- nahme des Protokoll- satzes
		Odkud došel (Datum, číslo)	Věc, již se spis podaný týče	Jaké se stalo vyřízení. — krátký obsah vyřízení			
421	17	Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	17	1	13
2		H. 85	1540		17	1	23
422		Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	Einladung der Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	17	1	15
2		H. 2483	1465		17	1	7
423		Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	Einladung der Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	17	1	13
1		H. 2485	1465		17	1	23
424		Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	Einladung der Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	17	1	13
1		H. 95	1465		17	1	23
425		Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	Einladung der Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	Politisches Geschäfts- Protokoll Nr. 85	17	1	13
1		H. 40	1465		17	1	23

Obr. č. 4 Vlastní zápisy v protokolu 1872

Obr. č. 5 desky podacího protokolu

Protokol jednací.

Číslo jednací	Kterého dne a odeslané kus došel	Odkud došel (datum, číslo)	Věc, již se spis podaný týče	Jaké se stalo vyřízení, ke komu, krátký obsah vyřízení	Kdy byl kus vyřízen	Kterého dne a odeslané kus vypraven	Poznámky, registrační číslo
12591 <i>Vlk</i> <i>Kr</i>	<i>9/6</i>	<i>Hünfelden</i> <i>g u</i> <i>ep</i>	<i>71428</i> <i>Ölbaum Hermann - wstung</i> <i>Junialoffen</i>	<i>Zemská správa polid.</i> <i>Praba</i>	<i>7</i> <i>7</i>	<i>4</i> <i>7</i> <i>83</i>	
12592 <i>Kr</i>	<i>9/6</i>	<i>Praba</i> <i>Hahn's Inkama</i>	<i>Lasita</i> <i>chlebovi krahin</i>	<i>Pozaslali</i>	<i>12/6</i>	<i>11</i> <i>7</i> <i>42</i>	
12593 <i>Vlk</i> <i>Kr</i>	<i>5/6</i>	<i>Görlich</i> <i>Elster Ölbaum</i>	<i>10723</i> <i>Georgfingertingung</i> <i>Praba Dokument</i>	<i>Zemské správe pol.</i> <i>+ Prase</i>	<i>8/7</i>	<i>4</i> <i>7</i> <i>90</i>	
12594 <i>Kr</i>	<i>7/6</i>	<i>Johanna</i> <i>Kamro</i>	<i>Junialoffen</i> <i>15/6</i>	<i>na sedau</i>	<i>12/6</i>	<i>11</i> <i>7</i> <i>82</i>	
12595 <i>Vlk</i> <i>Kr</i>	<i>9/6</i>	<i>Bonabinsk</i> <i>Junij Eisen</i>	<i>6955</i> <i>Ölbaum 10K für</i> <i>Georgfingertingung</i>	<i>Zemské správe pol.</i> <i>+ Prase</i>	<i>4</i> <i>7</i>	<i>5</i> <i>4</i> <i>7</i> <i>89</i>	

Obr. č. 6 Vlastní zápisy v protokolu 1919

Der Landrat.

Hohenelbe, den 25. Juli 1939.

A II

Büroverfügung No. 17.

Spätestens a c h t Tage vor Antritt des in die Urlaubsliste eingetragenen Erholungsurlaubes hat jedes Gefolgschaftsmitglied schriftlich um die Genehmigung zum Urlaubsantritt nachzusuchen.

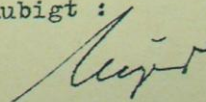
Das Gesuch muß enthalten :

- 1.) Die Dauer des erbetenen Urlaubes (von...bis...)
- 2.) Die Urlaubsanschrift,
- 3.) den Vertreter während der Urlaubszeit.

Die Gefolgschaftsmitglieder haben sich während der Urlaubsdauer gegenseitig zu vertreten. Sie haben sich deshalb vor Abgabe des Urlaubsgesuches mit einem Beamten oder Angestellten ins Einvernehmen zu setzen. Der Vertreter muß natürlich in der Lage sein, die Vertretung tatsächlich zu übernehmen. Ich behalte mir daher vor, aus dienstlichen Gründen die Vertretung in einzelnen Fällen anderweit zu regeln.

gez. Hampel.

Beglaubigt :

Obr. č. 8 Razítko

Číslo jednací	Kterého dne a měsíce kus došel	Odkud došel (datum a číslo)	V ě c	Na koho vyřizen a jak (krátký obsah)	Vyřizen dne	Vyřazen dne	Značka spisovny
1366 1	28. XI. 1946	O.N.V. adč. 33451. 25.11.	Dávka z majetkové správy a dávka z majetku - osvobodní od přísl. povin.	um.			I J.
1366 2	28. XI. 1946	O.N.V. adč. 33500. 21.11.	Dodávkový dojemka ja- stovní svazku.	um.			I 19.
1366 3	28. XI. 1946	O.N.V. adč. 33304. 22.11.	Obecní směrnice pro národní správce - směna.	sv.			I 246.
1366 4	28. XI. 1946	O.N.V. adč. 33305. 22.11.	Směrnice národní správce a osvobodní nář. správce.	sv.			I 246.

Obr. č. 9 Vlastní zápisy v protokolu 1946